

lm

01

Januar 2009
Årgang 145

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Oversete bibelske skrifter

Udvidet bibelglæde

Esters Bog

Herren gav, Herren tog

indhold;

leder

02 Levende og blivende

tema

04 Udvidet bibelglæde

08 Judas' brev 1
Vranglære og tvivl

10 Judas' brev 2
Magtmennesker i Judasbrevet

13 Esters bog

16 Livsglæde og tomhed

andre artikler

20 Prædikanten som hyrde

27 Herren gav, Herren tog

horisont

30 En gammel og en ny vision

31 I Guds billede skabte han dem...

bøger

32 Et er nødvendigt

34 Worship

35 Lad lyset brænde

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 230 kr.

Unge under uddannelse 135 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dln.dk

www.dln.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, cand.scient.pol. (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsredaktør, København
(redaktionssekretær)

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Henrik Haahr Hansen, stud.theol., Århus

Levende og blivende

AF FLEMMING BAK POULSEN

Vi lever vores liv under forandringens fortegn. Det gælder lige fra de store, globale forandringer, som er kommet tæt på vha. vores mange kommunikationskanaler, til de nære forandringer i livssituation og -omstændigheder. Derfor er forandringsparathed blevet et temmelig ubetinget plusord. En blandt få undtagelser handler om kropslige forandringer; her gælder det tilsyneladende om at være så "forandringsparat" som muligt, i hvert fald når man har passeret en alder på 25-30 stykker – fra da af gælder det om at "holde sig godt".

Forandring fryder – og forandring forfærdier. Det kommer lidt an på, hvem og hvornår man spørger.

Forandringen kan være en kærdkommen afveksling i hverdagens trummerum og give spændende, nye udfordringer. Forandringer kan kaste ud i kriser eller være udmattende og nedbrydende.

Nogle siger: Stop verden, jeg vil af. Andre: Jeg er kørt fast, forandring skal der til.

Blivende

I Første Petersbrev 1,23-25 står nogle interessante ord om forandring og forbliven: "I er jo ikke genfødt af en forgængelig, men af

en uforgængelig sæd, Guds levende og blivende ord; for alle mennesker er som græs, al deres herlighed som markens blomster. Græsset tørrer ind, blomsterne falder, men Herrens ord forbliver til evig tid. Det er dette ord, som er forkyndt for jer".

Der er dels den forandring, som alle mennesker kender til. Vi er som græs, der tørrer ind, som en buket blomster, der falder. Vores liv går mod sin afslutning – lige fra starten af. Denne forgængelighedens forandring er den universelt mest udfordrende og udmarvende.

Men der er et "men" i teksten, og efter det står der: "Herrens ord forbliver til evig tid". Der er noget der forbliver, selvom alt andet forandres, forsvinder, forrykkes. Det er Herrens ord. Ordet fra den Gud, "hos hvem der ikke findes forandring eller skiftende skygge" (Jak 1,17).

Det kan lyde fjernt. Livsfjernt. Som et ord der er langt fra vores virkelighed, og kun holder til hinsides i Himmelen. Og Herrens ord er virkelig også langt væk, for Herren bor med sit ord i det høje og hellige (Es 57,15). Det markerer afstand til os, og det er denne afstand der gør Ordet uforanderligt.

Men der er mere at sige om Ordet. Det er ikke bare fjernt og

Den nye fødsel; Den er hverken kedelig evighed eller evig kedelighed.

ophøjet. Gud bor nemlig også "hos den, der er knust, hvis ånd er nedbøjet, for at oplive den nedbøjede ånd og oplive det knuste hjerte" (Es 57,15). Derfor blev Ordet kød. Det er kommet nær. Og dette ord er blevet forkyndt for Peters læsere. Det har fået konsekvenser, der ikke sådan lige er til at begribe: De er blevet genfødt af Ordets uforgængelige sæd.

Genfødt.

Født igen.

De har fået nye forældre, og man arver egenskaber fra sine forældre. De skal blive uforgængelige, ligesom Ordet er. Så store ting sker, når Ordet forkyndes. Det er værd at tænke på, næste gang du hører en prædiken, læser din bibel, modtager nadveren eller på anden måde udsættes for Ordet.

Den trøst der ligger til forandringstrætte og nytårsbekymrede her i Peters første brev er ikke bare at Gud er evig og uforanderlig, og kan være et fast holdepunkt i livets storme – selvom det i sig selv er en mægtig trøst og klippe at stå på i livsstormene. Trøsten går dybere. Gud vil gøre dig som han selv er: uforgængelig, evig. En dag slutter forfaldet for dem, der tror Herrens ord. Det forgængelige skal ikklædes uforgængelighed. Det dødelige ikklædes udødelighed. Så har dødens frygtede forandring tabt og mistet sin brod (1 Kor 15,53ff).

Levende

Hvad nu hvis man hører til dem, der først og fremmest ser forandring som en fryd? Så kan en himmel i Ordets evige uforgængelighed måske mest af alt ligne et helvede. Og med det i udsigt bliver det før så farverige og spændende liv omtrent lige så tomt og inspirerende som Slagelse station klokken 03.55 en tirsdag.

Til denne fatale misforståelse er for det første at sige, at Guds

ord ikke bare er blivende – det er også levende. Levende som intet andet. På en måde så den mest sprudlende og boblende livsglade personlighed man nogensinde kan møde, bliver en ren tørvetriller i sammenligning med Ordet.

Så levende og livsglad, at nogle af de mennesker, der oplevede Ordet i menneskeskikkelse, fik for meget og sagde: "Se den frådser og dranker" (Matt 11,19, Luk 7,34). Så levende at døden tabte.

Derfor er den nye fødsel ved Herrens ord hverken kedelig evighed eller evig kedelighed. Så langt fra. Den er heller ikke blot en forandring, der fryder, fordi den bryder hverdagen. Fordi Ordet er levende, er forandringen en frydefuld forvandling. Paulus taler om den som en forvandling fra herlighed til herlighed (2 Kor 3,18), netop fordi vi forvandles efter Ordets billede og kommer til at ligne det.

For det andet smitter denne kommende herlighed af på livet allerede nu på denne side af døden. Der bliver ikke kold ventosal, men jublende festrejse over livet. Det får ny dybde og mening.

Livets og troens trængsler taber betydning i kraft af den kommende herlighed. Lidelserne her i tiden er for intet at regne mod den herlighed, som skal åbenbares (Rom 8,18). Vi sejrer midt i alt dette (Rom 8,37) – ved ham, som har elsket os.

Livets og troens paradisløst vinder tyngde for os, fordi de også peger udover sig selv imod det, der er langt herligere og skal komme. Når livet i denne syndens verden kan være så herligt, hvordan bliver det så ikke på Guds rensede og nyskabte jord.

Og endelig sætter håbet om herligheden fri til ikke længere at leve for sig selv, men for ham som elskede os – og for det medmenneske som han også elsker. Det ville da være lidt af en forandring ...

Godt nytår!

Udvidet bibelglæde

AF PHILIP BACH-SVENDSEN

.....

Det må ikke opfattes som nedladende kritik. Måske skyldes noget også, at jeg ikke var godt nok forberedt på det, jeg havde sat mig for. Men jeg sad altså tilbage med en meget flad fornemmelse efter læsningen af Koranen.

Havde jeg ikke forinden sat mig for, at jeg *ville hele* bogen igenem, var jeg stoppet. For jeg syntes, jeg begyndte at kunne det udenad. Moses blev skiftet ud med David, som igen blev afløst af Jesus. Men budskabet var ens, gentaget med de samme ord. Historie- og tidløst. Videregivet af budbringere uden kød og blod. Eller var det vidnesbyrdet, hentet fra deres personlige livserfaring, der manglede?

Bøgernes bog

Det, jeg lægger op til, er ikke at gennemføre en sådan fra-ende-

til-anden-marathon gennem Bibelen, koste hvad det vil. Bibelen er nemlig helt anderledes end Koranen og skal derfor læses på en anden måde. Dette nummers tema er tænkt som en inspiration og hjælp til god bibellæsning. Det handler om et åndeligt sundt trosliv og ikke om smalkost. Det er altså ikke i første omgang en opfordring til at læse *mere* i Bibelen – men det kan godt blive sidegevinsten!

Der er virkelig meget spændende at gå i gang med, når man tager Bibelen frem. Selve navnet siger det næsten. Bibelen er én bog, hvor én forfatter ser på livet ud fra én bestemt synsvinkel: Guds bog om sig selv og vores liv med ham.

Men den er også "bøger", skrevet af mange, meget forskellige forfattere i uens livssituationer over en meget lang tidsperiode. Bibelen er fyldt af deres vidnesbyrd. Den er både historiebog og spisekammer. Samt medicinskab mod åndelige sygdomme.

Gud har tænkt på alle livsbehov. Bibelen er fyldt med meget

Om Bibelen; Den er både historiebog, spisekammer og medicinskab.

varieret kost. Uanset om man er barn i troen med behov for at vokse, er ung med eventyrlyst og vil ud og opleve livet, er hårdtarbejdende med et stort behov for ny energi – og hvile, er syg, er på vildspor, har mistet både mod og håb, eller er godt brugt og bare længes efter at komme hjem. Så er Bibelen bedre end diverse energidrikke, dagligt rugbrød, en festmiddag, lykkepiller eller livsforlængende medicin.

De oversete bibelske skrifter

Hvorfor skal man læse de skrifter i Bibelen, som de fleste kun sjældent går i gang med? I stedet for at spørge sådan, så prøv at se dem som en kærlighedserklæring fra Gud til dig. Det er de færreste, der springer noget over, hvis de får et kærestebrev fra den, de holder af.

Eller som en recept. Når den store læge har ordineret medicin til alle os "hjertepatienter", så er det uklogt at undlade at sluge en af pillerne – uanset om den skulle være lille og se mindre indbydende ud.

Alle bibelskrifter må med, hvis det åndelige liv skal trives, udvikles og sprudle i al sin himmelske vitalitet. Man kan godt overleve åndeligt på 1. Mosebog, Esajas, evangelierne og Paulus, men jeg er bange for, at smagen i længden kommer til at ligne smagen af sondemad.

Det er mere end dumt at foragte Guds ord og bud. Det er dårskab.

Grundføden

Der skal rugbrød til for at være kernesund. Helst dagligt. Rugbrød bliver jeg ikke træt af – heller ikke i længden.

Sådan har de fleste af os det nok også på det åndelige område. Og det er helt fint – for ikke at sige livsnødvendigt! For hopper vi

fra det ene specielle bibelvers til det andet, så har historien eksempler nok på folk, der kom ud på tynd is, som ikke kunne bære. De gjorde andre forvirrede og blev selv ført væk.

Efter sigende skulle Luther hver morgen se efter i Andet Korintherbrev 5,21, om det stadig forholdt sig sådan, at han også denne dag var retfærdig for Gud ved troen på Jesus, fordi han blev gjort til synd for os. Det gav Luthers liv et fast udgangspunkt og en vedvarende energi.

Hvor er det godt at være sammen med kristne, som på denne måde har et fast, bæredygtigt fundament for deres tro. Der lever de selv – og kan samtidig med stor visdom undervise og formane os andre i det kristne fællesskab, for det er gennemlevet troserfaring, der videregives, når vi med hver vores nådegave gensidigt opbygger hinanden i vores fælles tro. Kun sådan fatter vi, hvor stor og dyb Kristi kærlighed i virkeligheden er.

Men det kræver, som Paulus skriver i Kolossenserbrevet 3,16, at Kristi ord bor i rigt mål hos os. Ikke bare kvantitativt, men også sådan, at vi kommer rundt i hele Bibelen. I fællesskab – og hver for sig.

Metoden er ikke at opdele Bibelen i portioner, hvor én tager sig af Prædikerens Bog og en anden Tredje Mosebog, så jeg kan nøjes med Markusevangeliet. Et åndeligt sundt liv har brug for kernesteder for ikke at blive rodløst. Men det er på den anden side ikke særligt sundt eller udviklende for troen, hvis vi kun bevæger os rundt på det lille område af Bibelen, de udgør.

Cirkelns størrelse og centrum

Livet leves i cirkler. Vi tolker de forskellige begivenheder i vores liv ud fra det, vi er bedst kendt med. Jo mindre cirklerne er, jo større er faren for fejltolkninger. Jo mindre ballast der er i lastrummet, >

Bibelens centrum; Jesus er solen, som alt andet cirkler om som små og store planeter.

jo lettere vil skibet kænre i stormvej.

Når der i de forskellige kirkesamfund lyder forskellig forkyndelse og undervisning, så er det ikke nødvendigvis, fordi prædikanterne er dårlige bibeludlæggere. Ved selektiv læsning kan det faktisk lykkes ret godt at fremstå som bibeltro og samtidig være vranglærer på vigtige områder i den kristne tro. Ganske enkelt fordi man ikke hører og læser de bibelord, der går imod ens vranglære.

Alt i Bibelen er sund kost. Men ensidig læsning kan godt give et usundt åndeligt liv. Det mest oplagte eksempel er måske Johannes' Åbenbaring. Jeg elsker dette skrift. Men jeg er sikker på, at nøjes jeg med at køre rundt i det på kryds og tværs, travlt optaget af "endetids-matematik", så bliver mit trosliv ikke sundt!

Bibelen har et centrum. Jesus er solen, som alt andet cirkler om som små og store planeter. Men selv om planeten Pluto også kredser om solen, så er det på jorden, livet leves. Pluto er for langt væk fra centrum.

Men det er på en måde også muligt at komme for tæt på. Nemlig, hvis jeg ikke lader Jesus begynde med Moses og alle profeterne for at udlægge for mig, hvad der står om ham i *alle* Skrifterne (jf. Luk 24,27).

Hvad vi går glip af

Vi taler om den "røde tråd" i Bibelen. Den er som melodistemmen i en god sang med omkvædet "Jesus, Jesus! Fuldkommen nok for himmel og jord er gemt i det ene ord". Efter et par gennemspilninger af melodien med én finger kan de fleste nynne med på sangen, og snart sidder teksten der også. Og så er der vel ikke mere?

Jo! Man behøver ikke at være musikekspert for at høre, hvordan et godt akkompagnement får melodien til at klinge endnu smukkere og fremhæver budskabet. Det hele får tilføjet en ekstra

dimension.

Det stik modsatte sker, hvis akkompagnementet bare "lirer derudaf". Så bliver selv den bedste sang kedelig og underligt tonløs. Efter sigende har mange det på samme måde med almindelige tegnefilm, efter at de tredimensionale af slagsen er kommet på markedet. Uden dybde bliver fornemmelsen flad.

Bibelske eksempler

Læser man de tre første evangelieskrifter igennem lidt for overfladisk, er der fare for, at denne flade fornemmelse melder sig. De skriver jo det samme! Men sættes de fire evangelieskrifter sammen, så bliver selv en tredimensional computeranimation underligt livløs i sammenligning.

For som evangelielæser bliver jeg selv inddraget i begivenhederne. De bliver "kød og blod", for jeg møder Jesus – lyslevende. Han er mig lige så nær, som hans ord er. Hans kærlighed strømmer ind i mit liv i samme grad som hans ord får skabt en livsforbindelse mellem Guds hjerte og mit. Javel, dét er Helligåndens fortjeneste. Men jeg er nu ret sikker på, at uden både Matthæus, Markus, Lukas og Johannes, så havde der manglet noget i 4D-portrættet af Jesus.

Mange af os er ikke særligt godt kendt med Joel og hans budskab, og dér deler han skæbne med de fleste af de såkaldte små profeter. Men hans budskab er stort og livsvigtigt. Mon Peter ikke havde fået problemer med at tolke begivenhederne pinsedag, hvis han havde sprunget over Joels Bog lige så tit som jeg?!

Lad os fortsætte tankegangen lidt: Hvor megen forvirring om Helligånden og åndsdaab havde kristenheden mon ikke undgået, hvis vi som jøderne i Berøa havde modtaget forkyndelsen om disse ting med megen velvilje og dagligt gransket Skrifterne (ApG

Philip Bach-Svendsen f. 1960

Missionsskole 1982-84, cand.teol. 1991.

Skribent for bogforlaget Soma Biblia, underviser ved bibelskole i Kiabakari, Tanzania.

17,11) – i dette tilfælde nærlæst bl.a. Joels profeti?

Det er næsten sådan, at vi *må* være alsidige, hvis vi vil være bibeltro. Bibelen lægger selv op til det. Hvorfor fik vi ellers fire evangelier og to udgaver af Israels kongetid? Og hvorfor sagde Moses ikke bare ”læs hvad jeg har skrevet!”, men gentog ørkenvandringens begivenheder i en lang tale til israelitterne og nedskrev det en ekstra gang i Femte Mosebog?

Inspirerende nyoversættelser

Åndens inspiration kan ikke erstattes af det inspirerende. Derfor er en lidt anderledes formuleret ”gentagelse” i Den hellige Skrift ikke det samme som en nyoversættelse af Bibelen. Men ingen tvivl om at fx ”Bibelen på hverdagsdansk” kan berige bibellæsningen.

Det gælder nok især de bibelvers, vi har læst så tit, at vi bare læser det, vi husker. Men også de bibelafsnit, som er lidt vanskelige at gå til, kan i første omgang med fordel læses i en lidt lettere sprogdragt.

Jeg husker meget tydeligt, da jeg med 92-oversættelsen i hånden læste om Jesu fødsel og nåede til den velkendte englesang: ”Ære være Gud i det højeste, og på jorden fred ...” – nej, hvad stod der nu? ”Ære være Gud i det højeste og på jorden!” Jeg kiggede på barnet i krybben, læste ordene én gang til – og forstod noget helt afgørende på en ny måde: Jesus er Gud i Himlen – og nu også på jorden. Ære være ham!

Helligånd og knofedt

Helligånden herliggør Jesus og vejleder os – på den måde – i hele sandheden (Joh 16,12-15). Det er han ikke bare mester i. Han har patent på det! For ingen anden end Guds ånd ved, hvad der bor i Gud (1 Kor 2,11). Derfor må bibellæsning altid gå hånd i hånd med bøn om Åndens vejledning og åbenbaring af Guds ord.

Men netop også hånd i hånd! Det vil være helt forkert af mig at indskrænke bibellæsningen ud fra tanken om, at Helligånden jo er der til at vejlede mig i Guds vilje, når jeg står midt i valget, og minde mig om evangeliet, når jeg er gået åndeligt sukkerkold.

Det er vigtigt at være åben over for Åndens vejledning, så tankegangen kunne ellers umiddelbart lyde fornuftig. Men Helligånden er ikke så umiddelbar, som vi tror. Han formidler al himlens åndelige velsignelse til os gennem ham, som er Ordet. Derfor kommer vi ikke uden om at skulle *hele* Bibelen rundt for at modtage Åndens vejledning i *hele* sandheden.

En læseoplevelse med lyd på

Læsning og livskraftig kristendom hører sammen, fremgik det af en overskrift i sidste nummer af Budskabet. Det blev godt formidlet i de forskellige temaartikler, skrevet af folk med stor læseglæde. Folk som slapper af i selskab med en god bog.

Bibelen er den bedste bog. Men altså: en *bog*. Så hvad med dem, for hvem læsning er en kamp og udbyttet minimalt? I dag, hvor der findes *lydbøger*, har de heldigvis også god mulighed for ”bibellæsning”. Måske var det endda et tilbud, vi andre også skulle benytte os af? Øret ser som bekendt ikke det samme som øjet, og sammen husker de noget bedre end hver for sig.

En god kostplan

”Derfor: Enhver skriftklog, der er blevet Himmerigets discipel, ligner en husbond, der tager nyt og gammelt frem fra sit forråd” (Matt 13,52). Når denne arbejds- og kostplan gælder for ”de skriftkloge”, så er den ikke mindre vigtig for mig ”almindelige” bibellæser. Men det kræver en del øvelse at blive så godt kendt på alle hylder i Bibelens store forråds-kammer, at man kan det. Så god arbejdslyst!

Judas' Brev er et af de mindre skrifter i Det Nye Testamente, og måske også et af de oversete. Det er ærgerligt af flere grunde. Dels hører Judasbrevet med til Skriften, så også det er en del af Guds ufejlbarlige ord. Dels har det et aktuelt budskab om, at den rette tro ikke er noget selvfølgeligt, men den skal der til stadighed kæmpes for. Vi har valgt at præsentere brevet i denne dobbeltartikel.

Judas' brev 1

Vranglære og tvivl

AF CHRISTIAN MAYMANN

.....

Forfatteren kalder sig selv "Jesu Kristi Tjener" og "Jakobs bror". Jakob er nok Jesu bror Jakob, som omtales i Galaterbrevet 1,19. Ligeledes møder vi et par steder i evangelierne en bror til Jesus, som hedder Judas (Matt 13,55). Han skriver ikke direkte, at han er Jesu bror, men det at man har optaget det i kanon tyder på, at man tidligt har ment, at forfatteren og Jesu bror var den samme.

Baggrunden

Det er en meget bred læserskare, Judas henvender sig til. De omtales som "de kaldede, som er elsket af Gud Fader og bevaret for Jesus Kristus" (v.1). Derfor er det vanskeligt at sige noget om den specifikke situation, brevets modtagere stod i. Dog er det klart at de har mødt en form for vranglære. En af de vranglæretyper der udviklede sig hurtigt i kirkens historie var den gnostiske

vranglære. Den forgrenede sig i to retninger. I den ene retning blev alt fysisk og legemligt noget negativt, som man skulle holde sig fra. Tankegangen var, at Gud kun havde skabt det "åndelige", og det fysiske var opstået gennem et syndefald i åndevednen. Den vranglære bliver imødegået i Kolossenserbrevet. Den anden forgrening gik i den modsatte grøft. Når Gud kun havde skabt det åndelige, så er det fysiske ligegyldigt, *og det er også ligegyldigt, hvordan vi behandler det fysiske*. Det er forstadier til denne vranglære, som Judas bekæmper i dette lille brev. Brevet falder i to dele. I de første 16 vers tales der om fare for vranglærere. Fra vers 17 er der en formaning til at kæmpe for evangeliets sandhed.

Intet nyt under solen ...

Judas sammenligner modtagernes situation med en række

Christian Maymann f. 1973

Cand.teol. 2002.

Lærer på LMH. Forkynder i LM.

situationer i Det Gamle Testamente. Kain, Bileam og Koras sønner (v.11). Vranglærerne er i dette tilfælde blevet en belastning for det indre fællesskab i menigheden. De er "skompletter på jeres kærlighedsmåltider". Kærlighedsmåltidet er, som navnet antyder, et måltid, der skulle befæste og vise den indre kærlighed i menigheden. Men disse folk misbruger dem til egen vinding. De sørger bare for sig selv (v.12a). Problemet med at sørge for sig selv dukker op senere i beskrivelsen. Judas siger, at de taler brovtende ord "Når de smigrer folk *for deres egen fordels skyld*". (v.16). Den gale livsførelse har altså sat sig selv i centrum, frem for Gud, og frem for at lade næsten være den, jeg tjener.

Når Judas griber tilbage til Kain, Bileam og Koras sønner, viser han, at den form for vranglære ikke er ny i kirken. Det er nok nogle nye, der står for den og promoverer den, men i sin grundsubstans har man kendt til den helt tilbage fra Det Gamle Testaments tid. Der er i en vis forstand intet nyt under solen.

De mangler Ånden

Lidt efter kommer Judas med en vurdering af disse mennesker. De er "sjælelige". Judas forklarer, at det betyder, at de "mangler ånden". Paulus tegner det samme billede i begyndelsen af Første Korintherbrev. Der beskrives mennesker som enten "sjælelige" eller "åndelige". "De åndelige" er kommet til tro på Jesus Kristus, og har modtaget Ånden. Det adskiller dem fra de sjælelige. Men Judas' pointe er altså, at der er nogle af disse sjælelige, der er i menigheden. Det fører til splittelser (v.19). Igen er der en præcis parallel til Første Korintherbrev, hvor Paulus netop ser de splittelser, der er i menigheden, som udtryk for, at der er nogle hos dem, der er kødelige og mangler Ånden.

Kampen for læren

I den splittelse, der er opstået hos modtagerne, kaldes de til at holde fast ved den sunde lære. De skal "kæmpe for den tro, som én gang for alle er overdraget de hellige" (v.3). Denne indledende bemærkning viser os to vigtige ting. For det første er den kristne tro udtryk for en *færdig åbenbaring*. Den er én gang overleveret. Der skal ikke føjes mere til. Det skal ses ind i brevets sammenhæng, hvor der var nogle, der forsøgte at slippe vranglære ind i menigheden.

Det andet, bemærkningen afslører, er, at den kristne menighed står i en *kamp*. Læren bliver ikke fastholdt automatisk. Der skal føres en kamp for at sikre den.

Tvivleren

Judas' Brev er et af de få breve i Det Nye Testamente, der taler om tvivl.

Det er interessant, at tvivlen findes tidligt i den kristne menighed. Det er ikke kun noget der forekommer her i det 21. århundrede. I NT er den mest kendte tvivler Thomas. Men Judas giver os altså et billede af, at det ikke kun var Thomas i kirkens første tid, der tvivlede. Der er tydeligvis et "gearskifte" i brevet her. Judas har brugt hele brevet på at advare mod vranglæren. Tonen er anderledes, når det handler om tvivleren. Ham skal man være barmhjertig imod (v.22).

Brevet er altså et kampskrift, der kalder os til kamp mod vranglære, men som samtidig kalder os til barmhjertighedens kamp med tvivleren.

Judas' brev 2

Magtmennesker i Judasbrevet

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

Judasbrevet kan godt skræmme, da forfatteren her bruger en temmelig mørk pensel til at beskrive en menighed inficeret af vranglærere og magtmennesker. Og den skræmmer især fordi den også beskriver disse menneskers endeligt: I fortabelsen, i Helvede.

Hvem er så disse mennesker? Hvad de lærte, er blevet berørt i første del af denne dobbeltartikel. I det følgende skal vi fokusere på deres "personprofil". Jeg tror, Judasbrevets fokus i mindre omfang er at beskrive, hvad disse ugudelige mennesker i menigheden lærte, selv om der er visse antydninger. Fokus er på, hvordan disse spottere *opfører sig* i menigheden.

Misbrug af nåde

Lad os først kort se på, hvad de stod for: Deres ord eller forkyn-

delse har helt klart haft kristelige termer, og kristne temaer har de taget op: "De misbruger vores Guds nåde til tøjlesløshed" (v.4). De har sikkert talt meget om Guds nåde, men det har fået en helt anden drejning i retning af, at det ikke betød noget, hvordan man levede, ja måske endda en hyldest til frisindet og tøjlesløsheden. Når der videre står, at de "fornægter vores eneste hersker og herre, Jesus Kristus", så skal det ikke nødvendigvis forstås sådan, at de åbent fornægtede Jesus, men snarere at det blev "en anden Jesus", der blev konsekvensen af deres liv og lære. Så er de optaget af autoriteten over dæmonerne (v.8ff) og autoriteten over menneskene (v.11). Denne optagethed af autoritet eller "myndighed", som det hedder i teksten, siger måske ganske meget om, hvad de er for nogle mennesker, så det vil jeg gemme lidt. Men skal vi samle deres lære, så er der visse kæpheste, de dyrker. Især

Skjult; De har ikke åbent bekendt deres hensigter og det, de står for.

er det (deres egen) frihed til at følge deres lyster og deres magt eller myndighed over ånder og mennesker.

Personprofil

Hvad er så deres personprofil? "Der har sneget sig nogle mennesker ind ..." (v.4). Det kan både være nogle, som er kommet tilrejsende eller i forvejen er med i menigheden. Men når de "har sneget sig ind", så har de ikke åbent bekendt deres hensigter og det, de står for. De arbejder skjult. "De er ugudelige, de misbruger vores Guds nåde til tøjlesløshed og fornægter vores eneste hersker og herre, Jesus Kristus" (v.4). De er altså uden troen. De er ikke engang forvirrede sjæle, der er kommet på afveje, men de er bevidst imod Gud. Når de er tøjlesløse, så er der ingen moralske hæmninger. I givet fald er det kun, fordi det kan betale sig. Når de har "sneget sig ind", og når de beskrives som "skyer, der drives forbi af vindene uden at give regn" og som "træer, der står uden frugt om efteråret" (v.12), og når de "taler brovtende ord, når de smigrer folk for egen fordels skyld" (v.16), så ser vi for os nogle mennesker, som giver løfter om noget godt, åndeligt, men de ender med at skuffe. De står ikke åbent frem med deres virkelige hensigter. Ellers står der om dem, at de tilsøler legemet i deres sværmeri (v.8), hvilket vel peger tilbage på vers 7 – homoseksualitet såvel som hor. De mener vel, at de jf. vers 4 kan tillade sig hvad som helst, at de er hævet over Guds bud og almindelig omgang med andre mennesker. Når de "lader hånt om Herrens myndighed og spotter overjordiske magter" (v.8), så er de optaget af magt – endog over dæmonerne. Når de ikke har forstand på det, de gør (v.10) kan man overveje, om de i virkeligheden er ligeglade med dæmonerne, men at det er en magtdemonstration og åndeligt praleri overfor den øvrige, godtroende, menighed. Det er *show*. "Det, de forstår

med deres instinkter ... bringer dem blot i fordærv" (v.10). Hvad er det, vi forstår med vores instinkter? Vi vil have tilfredsstillet vores behov, og vi vil dernæst have mere. Det er magt (Kain og Kora, v.11), sex uden for Guds buds rammer (Sodoma og Gomorra og de omliggende byer, v.7) og penge (Bileam, v.11), for at tage det vigtigste. Det ser imponerende ud, men det fører i Helvede (jf. v.13). Videre deltager de uden undseelse i gildet og sørger bare for sig selv (v.12). De siger, som før nævnt, ikke tingene ligeud, men her er vi ved kernen: De er kun optaget af sig selv og af at følge deres instinkter. Når vers 13 sammenligner dem med "havets vilde bølger, der skummer af deres egen skam", så kan vi vel kalde dem for skamløse. Ifølge vers 15 gør de "ugudelige gerninger", og de siger "hårde ord". Når de "har talt imod ham", er det Gud. Det skal måske forstås i forlængelse af Matth;usevangeliet 10,40-42, hvor det så vil betyde, at de hårde ord, de har talt mod andre, er talt imod Herren selv. "De mukker og klager over deres skæbne, alt imens de følger deres egne lyster" (v.16). Det er magtmennesket i al sin ynkelighed. "Alle er imod mig". "Jeg får ikke den hyldest, jeg fortjener". "Ingen ser alt det gode, jeg gør for dem". Og det samtidig med at de arbejder for at få magt og udmanøvrere dem, der gennemskuer dem. Og alt imens gør de sig til gode for egne eller andres penge. "De taler brovtende ord, når de smigrer folk for egen fordels skyld" (v.16). Disse mennesker kan godt tale mange pæne og smigrende ord, men alt sammen med det fortegn, at det er for egen fordels skyld. De pæne ord er ikke sagt for at glæde andre men for at skabe alliancer og skaffe støtter. "Der kommer spottere, som følger deres egne ugudelige lyster. Det er dem, der skaber splittelse; de er kun sjælelige, de mangler Ånden" (v.18-19). Igen, de spotter næppe åbenlyst, men deres ord og færd spotter, fordi de fører mennesker bort fra Jesus og pletter Guds >

Alex Dahl Karlsen f. 1967
 Cand.scient.pol. 1993.
 Tidl. missionær i Tanzania.
 Prædikant i LM. Redaktør af Budskabet.

folks rygte i verden. Så *skaber* de splittelse (min kursivering). Ikke alle splittelser skyldes magtmennesker, men disse mennesker, som er beskrevet her, skaber aktivt splittelser. De ødelægger venskaber, skaber misforståelser og spiller på dem med det formål at føre sig selv frem. Sådanne mennesker, skriver Judas, mangler Ånden. Dette er simpelthen ikke Åndens gerning.

Magtmennesker og menighedstugt

Menighedstugt er det næste tema, og det ligger naturligt i forlængelse af beskrivelsen af disse mennesker med magtmenneske-træk. Når man møder nogle i menigheden, der ved deres færd, og ofte dermed også ved deres ord, fører mennesker bort fra troen, så er der to ting at gøre.

Det ene er nævnt i vers 20-21: "Men I, mine kære, skal opbygge jer selv på jeres hellige tro og bede i Helligånden. Bevar jer selv i Guds kærlighed, mens I venter på, at vores Herre Jesu Kristi barmhjertighed fører jer til evigt liv". Når man står i en åndelig kampsituation, duer det ikke, at man koncentrerer sig om de andre, men glemmer sig selv. Det er så let at blive optaget af det forkerte, og kampen mod modstanderne bliver så nemt ført på en syndig måde. Derfor må jeg selv til stadighed leve af ordet om Jesus. Både for at vide hvad jeg tror på for ikke at blive bedraget, og for at jeg selv fokuserer på, at jeg også har brug for at være i "Guds kærlighed" og at min frelse skyldes "vor Herre Jesu barmhjertighed". Selv om de andre fører krig, om end på fordækt måde, skal vi ikke føre krig på samme måde, hvor fristende det end er. Vi er selv syndere, og vi er sat i et nåderige, også selv om vi ikke er naive i opgøret med disse mennesker, "der har sneget sig ind".

Det andet, vi skal huske i menighedens liv, er at skelne. Ikke alle,

der er kommet på afstand af Jesus, er som disse magtmennesker. Derfor skal vi omgås dem på forskellig måde: Dem, der tvivler, skal vi være barmhjertige imod (v.22). Nogle kommer ind i åndelig eller intellektuel tvivl. Det er dem, der stiller kritiske spørgsmål til det eller det i den kristne tro. De er ikke faldet bort fra troen. Det *kan* de ganske vist gøre, hvis de bliver i tvivlen og dyrker den. Men pointen er, at vi ikke skal slå hårdt ned på dem, der ikke kan få tingene til at "gå op". Vi skal, omvendt, heller ikke lade dem sejle deres egen sø. Vi skal hjælpe dem. Måske ikke så meget med de rigtige argumenter; de hjælper sjældent. Men derimod ved at vise dem omsorg og rumme dem. Give plads til deres spørgsmål og vise dem menneskelig omsorg, så de oplever, at vi lever i et virkeligt nåderige, hvor der også er plads til mig og min tvivl. Så er der, dernæst, nogle, som vi skal "frelse ved at rive dem ud af ilden" (v.23). Her er det mere alvorligt. Det er en kamp på liv og død. Disse mennesker er måske faldet i en konkret synd. De står i hvert fald i umiddelbar fare for at falde fra. Om verset handler om menighedstugt, er muligt. Det *kan* det gøre. I så fald er det tydeligt, at selv om midlerne i menighedstugten er barske: udelukkelse fra menigheden (1 Kor 5,9ff), så er målet at få vedkommende til at omvende sig og på ny blive indbudt i menighedens fællesskab. Den sidste gruppe skal vi være barmhjertige imod, men med frygt, så vi endog skyr den kjortel, der er plettet af deres syndige krop (v.23). Her er der ikke noget håb om omvendelse. Det er disse mennesker, som tidligere er beskrevet i Judasbrevet. Det er magtmenneskene, der kun er i menigheden på skrømt og for at få noget ud af det. Dem er vi barmhjertige imod på den måde, at vi ikke er onde mod onde mennesker, men vi holder afstand til dem; vi involverer os ikke i dem.

Esters Bog

AF CARSTEN VANG

.....

Esters Bog beskriver, hvordan det jødiske folk lever spredt i et hedensk miljø i Perserriket. Magthaverne beslutter sig for at ville udslætte Guds folk og tager alle lovlige midler i anvendelse for at udrydde det. Hvordan kan Guds folk da overleve? Hvad skal de gøre i en sådan situation?

Bogen

Esters Bog foregår på perserkongen Ahasverus' tid, den samme som Xerxes den Første. Begivenhederne udspiller sig fra kongens til hans 12. regeringsår, det vil sige fra 483-74 f.Kr. Et lille mindretal af jøderne er vendt tilbage til Jerusalem (Ezra 1-2); men størsteparten af folket har slået sig ned i landflygtigheden og har efterhånden bosat sig i mange byer i det kæmpestore (jf. Est 1,1; 8,9) persiske rige. Nogle engagerede sig i handel og industri;

andre gik ind i offentlig tjeneste ligesom Mordokaj (2,21; 8,2). Det har slået forskerne, hvordan bogen giver et fuldstændig autentisk og troværdigt billede af forholdene ved perserkongens hof i begyndelsen af det 5. årh. f.Kr.

Bogen fortæller, hvordan den jødiske pige Ester bliver persisk dronning, og ved sit mod får hun kongen til at afværge den udslættelse af Guds folk, som ellers var sanktioneret af kongen selv. Ved en kæde af tilfældige begivenheder bliver førsteministeren Hamans onde plan afværget og Mordokaj reddet, uden at hovedpersonerne aner noget om sammenhængen.

Esters Bog er et underligt skrift. Gud nævnes ikke en eneste gang i bogen, og centrale bibelske temaer som pagten, udvælgelsen, Jerusalem, templet eller bøn bliver heller ikke nævnt. Den fokuserer udelukkende på de menneskelige aktører og deres >

Et underligt skrift; Gud nævnes ikke en eneste gang!

indsats. Forbløffende nok siger den intetsteds, at Guds skjulte forsyn stod bag jødernes frelse.

Situationen for Guds folk

Esters Bog beskriver, hvordan et åbent og tolerant samfund som det persiske, der tillod mange forskellige religioner og kulturelle udtryksformer, kan få nye ledere, der vender sig imod Guds folk og kræver, at det skal udslettes og dets værdier konfiskeres (3,6). Haman beskylder dem for at ville isolere sig og unddrage sig fællesskabets love (3,8). Usande beskyldninger fremføres, som uimodsagt kommer til at præge kongens syn på jøderne, og den nye leder har held med at få opbakning til at lovgive om udryddelsen. Effektive kommunikationsmidler, som netop var udbygget nogle årtier forinden, tages i anvendelse for at sikre, at loven bliver kundgjort overalt i det store rige (3,12-15), så at alle kan være klar til at udføre befalingen. Forordningen har topprioritet.

Guds folk lever i et samfund, hvor lovgivningen er båret af det grundsyn, at en lov, der har fået kongens underskrift, ikke kan ændres eller tilbagekaldes (1,19; 3,12; 8,8). Hvad skal man da stille op, når hele det juridiske apparat bruges med henblik på at udlette én? Dertil kommer, at samfundet gennemsyres af en blind tro på skæbneguder. Haman kaster lod for at finde det helt rigtige tidspunkt for, at forehavendet kan krones med succes (3,7). Han anvender velprøvede og anerkendte metoder for at fastlægge det mest heldige tidspunkt. Folket synes prisgivet skæbnens ubønhørlige spil.

Gud synes helt at have glemt sit folk. Der er intet, som standser den onde Haman. Han har uindskrænket magt. Hvor stor Guds folks åndelige afmagt er, antydes ved, at ilbuddene sendes af sted netop på den 13. i den første måned (3,12), dagen før jøderne

skal fejre påske. På den dag, hvor de skulle mindes Israels befrielse fra Egypten og Guds stærke frelse, må de nu klage højlydt over udsigten til den visse tilintetgørelse (4,3). Gud synes helt fraværende.

Bogens budskab

Esters bog viser, at nogle i Guds folk går i kongens tjeneste, selv om statsapparatet som sådan er styret af troen på mange guder. Mordokaj er loyal i tjenesten og meddeler planer om at myrde kongen, som han er kommet under vejr med. Han afværger et statskup (2,21-23). Samtidig har han principper, han ikke vil vige fra. Han vil ikke hylde noget menneske, som var det en gud. Han nægter at falde på knæ for Haman, selv om alle andre gør det (3,2-4). Han vil hellere overtræde kongens befaling end at bryde med sine principper.

Mordokaj slår fast over for dronning Ester, at mennesker har ansvar for at bruge den magt og indflydelse, som de har fået givet (4,13-14). De må ikke gemme sig i krisesituationen, men skal være rede til tale åbent til magthaverne, selv om det kan blive med livet som indsats. Meningen med, at hun har fået den enestående position som dronning, kan være, at hun skal bruge den nu, hvor hendes folk er i en dybere nød end dengang, de trællede for Faraos.

Bogens manglende omtale af Gud antyder, at han opleves langt borte. Der sker ingen under eller stærke demonstrationer af Guds kraft, sådan som det var tilfældet i Egypten. I modsætning til Faraos mærker kong Ahasverus ikke direkte Guds magt. Det er tilsyneladende alene de menneskelige beslutninger, som styrer forløbet og bevirker folkets mirakuløse redning. Ester vover at trodse kongens befaling om ikke at komme uindbudt (4,16-5,1).

Carsten Vang f. 1953

Cand.teol. 1983, lektor 1998.

Lektor i GT ved Menighedsfakultetet.

Hun fortæller kongen om hans betroede ministers onde planer (7,3-6); og fordi kongen i sin ophidselse totalt misforstår Hamans bedende position over for Ester, beordrer kongen ham henrettet (7,8-9). Det er endvidere Esters fornyede henvendelse til kongen, der gør, at den oprindelige lov bliver opvejet af en ny lov, der tillader jøderne at forsvare sig og sætte sig til modværge (kap. 8).

Det er menneskers initiativ, der øjensynligt gør hele forskellen mellem udslættelse og frelse. Esters villighed til at trodse den kongelige lov bevirker, at Haman falder, og Mordokaj kommer til som ny førsteminister. Det eneste Guds folk kan gøre i den fortvivlede situation ifølge Esters Bog, er at faste og klage og bede til Gud. Men vil Gud overhovedet høre?

Selv om det ikke siges direkte, lader bogen dog skinne igennem, at Gud styrer i det skjulte. En lang kæde af tilsyneladende tilfældigheder, som mennesker ikke har indvirkning på, ændrer hele forløbet. Tilfældigvis kan Ahasverus ikke sove netop den nat, hvor Haman arbejder energisk på at få en galge banket sammen til Mordokaj (5,14-6,3). Tilfældigvis kommer Haman ind i samme øjeblik, som kongen overvejer, hvordan han kan hædre Mordokaj på enestående vis (6,4ff). Tilfældigvis bliver Haman sat til at hædre Mordokaj, selv om han kom for at gøre noget helt andet med ham. Helt tilfældigt misforstår kongen situationen omkring Haman og Ester og lader ham tage til fange. Tilfældighederne er så mange og så påfaldende, at de netop ikke kan være tilfældige, men må skyldes Guds skjulte ledelse. Bag de tilsyneladende

tilfældige hændelser står Guds indirekte styring, som virker til hans folks frelse.

Guds styring af historien er netop skjult. Den kan ikke mærkes i situationen og blot anes i tilbageblikkets lys. Og den kan aldrig forudbeskrives. Den er på ingen måde en garanti for, at Gud *altid* vil frelse sit folk på denne måde. Guds skjulte forsyn kan gøre sig gældende på en helt anden måde næste gang.

Bogen siger ikke, at Gud greb ind og udfriede sit folk fra faren. Læseren skal selv slutte sig til det. Hvorfor er den da så tavs om Guds indgriben? Måske har det noget at gøre med, at Mordokaj havde pålagt Ester ikke at røbe sin herkomst og sit folk (2,20). Måske det var et udtryk for, at jøderne forsøgte at skjule sig mest muligt i det store persiske rige. De ville ikke være synlige, og derfor lader bogen heller ikke Gud træde tydeligt og klart frem. Bogens budskab er derfor, at Gud også frelser sit folk, selv om de ikke tør leve åbent med deres tro. Han viser sig i det skjulte som den trofaste Gud trods sit folks mangel på troskab og frimodig tro. På den måde vidner Esters bog også indirekte om Guds nåde.

Et sidste aspekt er måske af særlig betydning for vores tid. Esters Bog viser, at Gud ikke lader sig binde af menneskers besværgelser til skæbneguder eller af astrologers forudsigelser. Den dag, som skulle være den mest gunstige med henblik på jødernes udryddelse, blev til deres frelse. For Gud er ikke bundet af menneskers onde planer.

Livsglæde og tomhed

Et vinterdepressivt indblik i Prædikerens Bog

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

På overfladen er Prædikerens Bog nok det mest deprimerende skrift i Bibelen. Livet bliver igen og igen beskrevet som "tomhed og jagen efter vind". Det er nu ikke kun Prædikerens skyld, men det hænger sammen med det liv, han beskriver. Og hans mål er da heller ikke, at mennesket skal blive i tomheden, men netop at hjælpe ud på den anden side på en måde, der holder.

Men Prædikerens er uhyre skarp, når han afslører det dennessidige livs grundlæggende meningsløshed. Ikke uden grund er Prædikerens livssyn og temaer blevet sammenlignet med det, man finder i moderne eksistentialisme. Men i modsætning til flere af eksistentialisterne fører Prædikerens analyser til en fornyet livsglæde og ærlig gudsfrygt – og ikke til dyb depression og selvmord.

Rammen er tomhed

Prædikerens bog er indrammet af tomhed. Bogen begynder og slutter med disse ord: "Endeløs tomhed, alt er tomhed" (1,2 og 12,8). Og de går igennem bogen som et omkvæd, som en gentagen beskrivelse af livet på jorden. Hele 30 gange optræder ordet "tomhed" i det relativt korte skrift. Her blot nogle få eksempler:

"Det, der var, er det samme som det, der kommer, det, der skete, er det samme som det, der vil ske; der er intet nyt under solen" (1,9).

"Jeg, Prædikerens, var konge i Jerusalem over Israel, og jeg havde til hensigt med visdom at undersøge og udforske alt det, der sker under himlen. Men det er en ulykkelig plage, Gud har givet menneskene at plage sig med! Jeg så, at alle de ting, der sker under solen, er tomhed og jagen efter vind" (1,12-14).

"Jeg havde til hensigt at forstå visdom og kundskab, dumhed og

Om prædikerens; Han kan springe fra endeløs tomhed til livsglæde på et splitsekund.

dårskab. Jeg måtte erkende, at også det var jagen efter vind, for jo større visdom, des større kval, den, der øger sin kundskab, øger sin smerte" (1,17-18).

Det er vel at mærke ikke en resursefattig livsfornægter, der taler. Nej, det er netop på baggrund af en succesrig karriere (2,4-6.9), visdom (1,16), rigdom (2,2,7-8) og et hjerte, der forstod at nyde det (2,10), at Prædikerens konklusion lyder:

"Men da jeg så tilbage på alt det, mine hænder havde udført, og på det slid, jeg havde haft med at udføre det, da var det alt sammen tomhed og jagen efter vind, og der var ikke noget udbytte af det under solen" (2,11).

Med dette udgangspunkt er det vel ikke overraskende, at han kommer derud, hvor han må sige: "Så kom jeg til at hade livet; for mig var det, der sker under solen, ulykkeligt. Alt er jo tomhed og jagen efter vind!" (2,17).

En relativ konklusion

Så meget mere overraskende er det, at vi samtidig hele vejen igennem Prædikerens Bog finder konklusioner, der peger i den stik modsatte retning:

"Intet er bedre for mennesket end at spise og drikke og nyde frugten af sit slid" (2,24).

"Det er, hvad jeg har set: Det er godt og rigtigt at spise og drikke og nyde frugten af alt det, et menneske slider med under solen i det korte liv, Gud har givet ham; det er hans løn. At Gud giver menneskene rigdom og formue og giver dem mulighed for at nyde den og få deres løn og glæde sig i deres slid, det er en gave fra Gud. De skal ikke altid tænke på deres levedage, for Gud giver dem glæde i hjertet" (5,17-19).

"Så spis da dit brød med glæde, og drik din vin af et glad hjerte,

for Gud har allerede sagt god for, hvad du gør. Dine klæder skal altid være hvide, dit hoved skal ikke mangle olie. Nyd livet med den kvinde, du elsker, i det tomme liv, Gud har givet dig under solen, for det er din løn i livet og i det, du slider med under solen. Alt, hvad din hånd finder på at gøre, skal du gøre af al din magt (9,7-10).

Den slags udsagn, om at intet er bedre for mennesket end at nyde livet som en gave fra Gud og glæde sig i alt, hvad det gør, er der heller ikke helt få af (2,24; 3,12; 3,22; 5,17-19, 8,15; 9,7-10. jf. 10,18-19; 11,9-12,1). Og ofte står de umiddelbart i forlængelse af ordene om tomhed. Prædikerens bog er kontrastfyldt. Han kan springe fra endeløs tomhed til livsglæde på et splitsekund.

Der er noget livsnært ved disse kontraster, og derfor er det i en vis forstand vigtigt at lade dem stå og råbe til hinanden. For det er sådan, vi ofte oplever livet – spændt ud imellem to yderpoler af tomhed og livsfylde.

Samtidig må vi også lade dem tolke hinanden: Når nu det bedste for et menneske er at nyde livet som en gave fra Gud, hvordan kan Prædikerens så samtidig beskrive livet som endeløs tomhed og pointere, at mennesket intet udbytte har af sit slid (2,11; 3,9; 5,9). Hvad ligger der i udtrykkene: "tomhed", "udbytte" og "jagen efter vind". Jeg tror, det handler om, at disse ting ikke kan bære livets grundlæggende og dybe spørgsmål efter mening.

I relativ forstand er det godt, ja det bedste for et menneske at "spise, drikke og nyde frugten af sit liv", men det holder ikke i absolut forstand. Der er ikke hold nok i det, til at det i egentlig forstand giver mening til livet. Det giver ikke "udbytte", men det er "tomhed".

Søren Kierkegaard taler i *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* om, at målet for et menneske er at forholde sig absolut til sit >

Blaise Pascal; Hvem andre end en afsat konge vil sørge over, at han ikke er konge?

absolutte mål, og relativt til de relative mål. Ulykken for os er at vi ofte gør det modsatte: Forholder os til det absolutte, som om det var relativt, og til det relative, som om det var absolut. Prædikerer vil med sine livs-analyser afsløre netop dette. Det er tomhed og jagen efter vind, når vi forholder os til de relative formål (rigdom, visdom, karriere, mad og drikke, kvinder osv.), som om de var absolutte. Men samtidig er disse ting et stort gode, når vi betragter dem som relative – tager dem som gaver fra Guds hånd, og ikke gør dem til guder i vores liv.

En plage fra Gud

Prædikerer taler ikke bare upersonligt om livets tomhed, men han har også det guddommelige perspektiv med. Han taler om en plage, Gud har givet menneskene at plage sig med (1,13; 3,10; jf. 3,11; 7,13-14; 7,29; 8,16-17; 9,3; 11,5).

3,10-14 er centralt: "Jeg så den plage, Gud har givet menneskene at plage sig med: Han har gjort alting godt og rigtigt til rette tid; han har også lagt menneskene verdens gang på sinde, dog uden at de kan finde ud af noget som helst af, hvad Gud gør. Jeg erkendte, at intet er bedre for dem end at være glade og finde lykke i livet. Men at menneskene kan spise og drikke og nyde frugten af deres slid, det er en gave fra Gud. Jeg erkendte, at alt, hvad Gud gør, forbliver, hvad det er; der kan ikke føjes noget til, og der kan ikke trækkes noget fra! Sådan har Gud gjort, for at man skal frygte ham."

Mennesket er skabt enfoldigt (7,29), og kan ikke finde ud af, hvad Gud gør. Men plagen er, at mennesket samtidig har fået lagt "verdens gang" (nogle oversættelser har "evigheden") på sinde. Vi kan ikke lade være med at stille livets dybe spørgsmål, for Gud har lagt dem i vores hjerter, men vi kan heller ikke

finde frem til svaret – det er vi for enfoldige til. Filosofen Blaise Pascal fanger noget af dette, når han med et billede beskriver mennesket som en "afsat konge". For hvem andre end en afsat konge vil sørge over, at han ikke er konge. Vi er skabt til noget større end det, vi er og kan nå med vores liv og tanke. Resultatet er frustration, plage.

Formålet med denne plage er ifølge Prædikerer at vi skal lære at frygte Gud (3,14; 5,6; 8,12; 11,9; 12,1). Når vi støder på vores grænse, skal det få os til at frygte ham, der er på den anden side af grænsen. Prædikerens analyser af menneskelivet har som formål at føre ind til den levende Gud. Livet bliver set i Guds lys, i hans perspektiv. Det får ikke nødvendigvis det hele til at falde på plads, men det giver retning til livet.

Ud af det depressive

Depression er blevet kaldt en folkesygdom i Danmark. Det er egentlig paradoksalt, når man – finanskrisen til trods – må konstatere, at vi materielt set næppe har haft det bedre end i dag. Man taler om depression som en velfærdssygdom. Det kræver simpelthen et vist overskud (økonomisk, tidsmæssigt mv.) at blive deprimeret. Prædikerens bog er præget af materiel rigdom – og den er aktuel for danskere i dag. Måske er en af depressionens dybe tråde, at vi jager efter vind og oplever tomheden dybt i hjerterødderne. Måske hænger depressionen sammen med at vi forholder os absolut til det relative ...

Ud over de store temaer, som vi har været inde på, vidner en række mindre detaljer om, at Prædikerer kendte til det, vi i dag kalder depression. Han omtaler både søvnløshed (5,11), uvirksomhed (10,18), manglende livslyst og resignation (2,17). Eller hvad med 11,7: "Lyset er dejligt, og det er godt for øjnene at se solen".

Flemming Bak Poulsen f. 1974

Cand.teol. 2004.

Forlagsredaktør, LogosMedia.

Prædikant i LM.

Der er meget for os at hente i Prædikerens skarpe analyser af livet og hans gode råd om, hvordan vi kan indrette os bedst muligt i det liv, vi har fået – men ikke mindst også i hans dybe, bærende konklusion: Sådan har Gud lavet livet, for at man skal frygte ham.

Man har talt om, at ofre fx for voldtægt kan finde hjælp til at udtrykke følelser af hævn og vrede ved at spejle sig i de bibelske hævnssalmers krasse formuleringer – og det vel at mærke på en måde så hævnen overlades til Herren, for den tilhører ham (Rom 12,19). Måske er der på lignende måde i Prædikerens Bog et sted at gå hen for den deprimerede tænker. Et sted hvor de tunge tanker ikke bare bliver fejlet af bordet med lys optimisme, men bliver taget alvorligt og formuleret af en, der har været der selv.

Man kan givetvis svælge for meget (og forkert) både i hævnssalmernes voldelige formuleringer i prædikerens mørke tankeunivers. Men faren for misbrug skal ikke hindre en sund og ret brug.

Prædikerens står som et eksempel på en, der har set livets grundlæggende meningsløshed i øjnene og er kommet ud på den anden side. Ikke uforandret, men med en fornyet livsglæde og Guds frygt, der netop står på skuldrene af livets fundamentale meningsløshed – og derfor er holdbar og dyb, i stedet for overfladiskhedens jag.

Rammende ord

Prædikerens Bog rummer en række rammende ord om livet. Sådan var det for de første læsere (jf. 12,10), og sådan kan ordene stadig opleves i dag. Ja, nogle af Prædikerens formuleringer er stadig i dag ordsprog på dansk.

Afslutningsvis skal nævnes en række smagsprøver på tankevækkende formuleringer.

Om kærlighed til penge.

”Den, der elsker penge, bliver ikke mæt af penge, den, der elsker rigdom, får intet udbytte af den” (5,9).

Min begrænsede erfaring med penge siger mig at Prædikerens havde ret: De mætter ikke, hvis man elsker dem, men ”mere vil have mere”. Og Prædikerens viser også en bedre måde at forholde sig til rigdom på, nemlig ved at modtage den som en gave fra Gud.

”At Gud giver menneskene rigdom og formue og giver dem mulighed for at nyde den og få deres løn og glæde sig i deres slid, det er en gave fra Gud. De skal ikke altid tænke på deres levedage, for Gud giver dem glæde i hjertet” (5,18-19).

Om misundelsen som drivkraft.

”Jeg så, at alt slid og dygtigt arbejde bunder i menneskers indbyrdes misundelse” (4,4). Her strammer han den, tænker man umiddelbart. Men gad vide om vi, hvis vi kunne se ind i hjerterne, kunne finde en præstation, der var misundelsesfri zone.

Om hvordan man bør optræde i Guds hus.

”Vogt din fod, når du går til Guds hus. Det er bedre at gå derhen for at høre end for at bringe offer, som tåberne gør, for de forstår ikke andet end at volde ondt. Lad ikke din mund løbe og dit hjerte forhaste sig med at fremføre dine ord for Gud, for Gud er i himlen, og du er på jorden! Derfor skal dine ord være få” (4,17-5,1).

Her gør Prædikerens det klart, hvem der har noget at tilbyde den anden, når menneske og Gud mødes. I det forhold er det godt for mennesket først og fremmest at lytte og modtage, frem for at ofre og tale og være så optaget af det, vi har at komme med. Der er noget at overveje, også for os i dag.

Flere eksempler kunne trækkes frem, men enhver er jo velkommen til selv at gå på jagt i det skatkammer af visdomsord, som Prædikerens Bog også er.

Prædikanten som hyrde

AF HENRIK NYMANN ERIKSEN

.....

Der er i den kristne kirke en århundreder lang tradition for at forstå præster som hyrder. *Pastor* er ligefrem det latinske ord for hyrde. Denne tradition har et bibelsk afsæt, men der er også sket aflejringer undervejs, som ikke uden videre er bibelske, men som har sat sig i vores – og andres – rygmarv, når det gælder forståelsen af præsten som hyrde.

I LM er der også en tradition – om end ikke nær så lang – for at forstå prædikanten som hyrde. Denne tradition har også et bibelsk afsæt, men selvom vores tradition er kortere, så har også vi en risiko for, at der går rygmarvsforståelse i det, og at vi kommer til at betone og fremhæve ting, som ligger lidt forskudt for det, som

Bibelen har at sige om prædikanten som hyrde.

Derfor er det gavnligt at spørge: Hvad siger Bibelen egentligt om åndelige hyrder og i særdeleshed om prædikanten som hyrde? Vi har med andre ord brug for at træde et skridt tilbage og reflektere lidt over, hvad det bibelske indhold er i det hyrdebegreb, som vi uden at blinke knytter til prædikanten.

Hyrder i Bibelen

For at forstå prædikanten som åndelig hyrde må vi gå en omvej og se lidt på, hvad Bibelen generelt siger om åndelige hyrder.

Hyrden bruges som et velkendt billede for mennesker i Mellemøsten på bibelsk tid. Men det er en udfordring for os, fordi der stort set ingen hyrder findes i Danmark i dag, og fordi de, som har været tidligere, ikke nødvendigvis har fungeret som hyrderne

Hyrdebilledet; Hvis vi skal forstå hyrdeaspektet i forkyndertjenesten, er det værd at lægge mærke til, hvordan Gud beskrives som hyrde.

i Mellemøsten for 2-4000 år siden. Derfor skal vi være forsigtige med ureflektet at overføre vores forestillinger om hyrder til prædikantens opgave i en dansk menighed anno 2009. Vi skal derimod lægge mærke til de egenskaber ved en hyrde, som Bibelen fremhæver som de sammenlignelige punkter med åndelige ledere – og lade de mere vidtløftige og fantasifulde tolkninger ligge, selvom de indimellem er fristende.

Det er også værd at bemærke, at i Bibelen bruges hyrden som et billede, der indgår i beskrivelsen af ledere, ligesom der også bruges andre lederbilleder fx soldaten og vinbonden¹. Der er altså ikke tale om et særligt hyrdeembede i Bibelen, men derimod om et billede, der bruges både om Gud, Jesus Kristus og forskellige menneskelige ledere i både GT og NT.

Gud er hyrde for sit folk

Gud omtales flere gange i GT som Israels hyrde², og hvis vi skal forstå hyrdeaspektet i forkyndertjenesten, er det værd at lægge mærke til, hvordan Gud beskrives som hyrde. Ikke fordi vi skal være som Gud, – vi er jo kun mennesker – men fordi vi må regne med, at den måde hyrdebilledet bruges om Gud giver en pejling om, i hvilken retning vi skal forstå hyrdebilledet i andre sammenhænge. Et enkelt bibelsted kan tjene som eksempel på de væsentligste aspekter ved Gud som hyrde: *Som hyrden vogter han sin hjord, han samler dem med sin arm, han løfter lammene op i sin favn, han leder moderfårene* (Es 40,11)

Det billede, der tegnes af Gud som hyrde i dette vers, er i høj grad et omsorgsbillede. Han passer på sit folk, så det går dem godt, og de ikke kommer til skade. Han samler dem, så de ikke opsplittes og spredes i alle retninger. Han viser en særlig omsorg for de svage og små, samtidig med at han leder de modne og voksne.

Ud fra dette og de øvrige steder i GT, hvor Gud omtales som hyrde, kan vi tage følgende elementer med os til prædikantens hyrdebillede:

- Moderlig omsorg ("bære")
- Hjælp til at få sund og nærende åndelig kost ("lede")
- Nærhed – også i svære livssituationer ("du er hos mig"³)
- Beskyttende opmærksomhed ("vogte")
- En samlende faktor, når folket er spredt og splittet ("samle")

Israels ledere er hyrder

Israels ledere beskrives ofte med billedet af hyrder. Når lederne svigter eller slet ikke er der, er folket i krise, og da kaldes de "får uden hyrde"⁴, hvilket jo indirekte er en understregning af hyrdernes betydning.

Det er mest de dårlige hyrder, vi hører om i GT⁵. Derfor er bidraget til forståelsen af prædikanten som hyrde som at se på et negativt til et billede – det hele skal forstås med modsat fortegn. For eksempel Jeremias 10,21: *For hyrderne er tåber, de søger ikke Herren; derfor lykkes intet for dem, hele deres hjord er spredt*. Kontrastbilledet indeholder blandt andet følgende elementer: Hyrder, der svigter, de spørger ikke efter Gud, de trodser Guds vilje, søger andre guder og kender dybest set ikke den levende Gud. De leder folket vild både med deres ord og deres liv, og de formår ikke at samle dem, men forårsager, at de spredes i forskellige retninger. De dårlige hyrder tænker mere på sig selv end på folket. De udnytter deres position til egen fordel og viser ikke omsorg for de svage, opsøger ikke de bortkomne, men underkuer tværtimod de sunde og stærke.

Hvis vi skal tage noget med os fra dette kontrastbillede til det positive billede af forkynderen som hyrde, kan det være følgende: >

- Ikke at udnytte sin position til egen fordel.
- Ikke at glemme og svigte de svage og sårede i forsamlingerne.
- Ikke at holde de sunde (kritikere!) nede.

Men derimod positivt

- At søge Gud og spørge efter hans vilje.
- At trække andre med sig i vandringen i Guds vilje.
- At samle Guds splittede folk.

I de forholdsvis få positive omtaler af Israels ledere som hyrder nævnes blandt andet visdom og indsigt som karakteristika.⁶

Jesus er hyrde for sine disciple

I GT omtales den kommende Messias et par gange som hyrde⁷. Jesus knytter til ved disse profetier og bruger flere gange hyrdebilledet om sig selv⁸. For eksempel Johannesevangeliet 10,11: *Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene.*

I sin beskrivelse af sig selv som hyrde fremhæver Jesus, at han har omsorg for det enkelte menneske, at han opsøger dem, som har forvildet sig væk fra ham, og at han glæder sig over hver enkelt, som kommer hjem igen⁹. I sin tale om den gode hyrde¹⁰ fremhæver han blandt andet at han har et personligt kendskab til sine disciple, og at han vejleder dem ved sit ord. Han understreger endvidere, at han ikke er ligeglad med disciplene, som daglejeren er det med fårene, men at han derimod er villig til at betale den største pris for dem, nemlig sit eget liv. Hans tætte fællesskab med dem understreges, og han forener alle dem, som tilhører ham.¹¹

Fra Jesus som den gode hyrde kan vi tage følgende med os til hyrdeaspektet ved forkyndertjenesten:

- Omsorgen for det enkelte menneske.
- Nærheden og fortroligheden med dem, som vi er hyrder for.

- Betydningen af at tilhørerne lærer Jesu ord ("røst") at kende blandt alle andre "røster".
- Villighed til at betale en pris for dem, vi har ansvar for.
- Ønske om liv og overflod til tilhørerne.

Menighedens ledere er hyrder

Fire steder i NT tales der om menighedens ledere som hyrder. Det er lidt forskellige sider ved hyrdeaspektet, som fremhæves, så jeg vil give en kort oversigt over indholdet.

Efeserbrevet 4,11-16: Opbyggelse

I Efeserbrevet 4 nævnes hyrden sammen med en række ledertjenester i menigheden. Hyrdebilledet knyttes særligt sammen med lære-tjenesten på dette sted, uden dog at være begrænset til denne nådegave¹². Hyrdeaspektet indgår således i et sammensat og mangfoldigt billede af kristent lederskab. For prædikanten betyder det, at forkyndelsen skal sigte imod følgende:

- *Udrustning* af de kristne til selv at tjene Gud både i menigheden og i livets øvrige sammenhænge.
- *Opbyggelse* af den enkelte og hele menigheden i troen på Jesus og den indbyrdes kærlighed.
- *Enhed* i menigheden både i tro og erkendelse og i kærlighedens fællesskab.
- *Åndelig modenhed* i både indsigt og personlighed, så menigheden har en fast *forankret* tro i mødet med usunde åndelige strømninger og samtidig er *sandheden tro i kærlighed*.
- *Vækst* i troen, som i dobbeltforstand er bundet til Jesus, nemlig ved at være en vækst op til ham (målet) og en vækst ud fra ham (grobunden).

I Efeserbrevet 4 understreges det opbyggende element ved

Tilhørsforhold; Uanset hvor meget en prædikant træder i karakter som hyrde, bliver det aldrig hans menighed – den er og forbliver Guds!

hyrdeaspektet i forkyndelsen, og det er i den forbindelse værd at bemærke, at der er en stærk orientering både ud fra og hen imod Jesus Kristus.

Apostlenes Gerninger 20,28-36: Ansvar

I sin afskedstale til lederne fra menigheden i Efesos bruger Paulus hyrdebilledet til at indfange nogle væsentlige aspekter ved deres opgave. Vi får ikke at vide om alle lederne var forkyndere, det har næppe været tilfældet¹³, men vi får alligevel et vigtigt indspil til forståelse af prædikanten som hyrde. Et samlende ord for hyrdeaspektet i denne tekst kunne være *ansvar*.

Paulus understreger overfor disse hyrdeprædikanter, at deres ansvar skal udleveres i *tre relationer*:

- Over for *jer selv*. For at være en god hyrde overfor andre, må prædikanten også være en god hyrde overfor sig selv¹⁴. Det han giver til andre, skal han først og fremmest give til sig selv.
- Overfor *hele hjorden*. Prædikanten har et ansvar for alle sine tilhørere, ikke kun dem, som han kender godt. Ikke mindst i tider med intern konflikt er det værd at understrege hyrdens forpligtelse på hele forsamlingen. Først og fremmest handler det om, at der ikke er nogen, hvis åndelige behov bliver overset og glemt.

- Overfor *Guds kirke*. Prædikanten har også et ansvar for menigheden som samlet fællesskab. Hyrdeaspektet i forkyndelsen begrænser sig ikke til det enkelte menneske. Samtidig understreges, at kirken er Guds. Uanset hvor meget en prædikant træder i karakter som hyrde, bliver det aldrig hans menighed – den er og forbliver Guds!

Hvad er så den særlige hyrdeopgave for prædikanten i de tre relationer? Paulus nævner et par forhold:

- *Vagtsomhed overfor "ulvene"*. Til billedet med hyrder og får hører også ulve. De kan angribe menigheden udefra, men Paulus understreger på dette sted, at de også kan komme indefra. Prædikantens hyrdeopgave er i denne sammenhæng at være på vagt, så falske forkyndere og andre, der vil skade menigheden, ikke får lov til at drive sit spil. Paulus bruger i den forbindelse sig selv, som eksempel på vagtsomheden med følgende ord: "Husk på, at jeg gennem tre år uophørligt, nat og dag, har vejledt hver enkelt under tårer."¹⁵
- *Satsning på Gud og hans nådes ord*. Forkynderens vigtigste redskab i udøvelsen af hyrdeaspektet i sin tjeneste er Guds ord: "Nu overgiver jeg jer til Gud og til hans nådes ord, som formår at opbygge og at give arven til alle dem, der er heligt."¹⁶ Hyrdeprædikanten skal først og fremmest bygge sine >

Vær forbilleder; Det skal ikke kun være sådan, at vores ord leder til en sundt liv med Jesus, vores liv skal pege i samme retning.

tilhørere op, og det vigtigste materiale han har til det er Guds ord. Ja, det er faktisk sådan, at ordet selv har evnen til at bygge op, der hvor det kommer til.

Dernæst nævner Paulus fire eksempler fra sin egen praksis, som er en anskuelighedsundervisning i hvad hyrdeelementet i forkyn-dertjenesten også indebærer:

- Han har ikke misbrugt sin position til egen fordel (v.33-34).
- Han har taget sig af de svage (v.35).
- Han har været gavmild og generøs (v.35).
- Han har bønsmæssigt sammen med dem, han er hyrde for (v.36).

Første Petersbrev 5,1-4: Forbillede

Peter bruger hyrdebilledet i en henvendelse som leder til medle-dere. Der er igen ikke kun tale om forkyndere, men i formaningen ligger også nogle værdifulde indsigter til udfoldelsen af hyrde-aspektet i prædikanttjenesten. Hovedvægten ligger på hyrden som forbillede. Det drejer sig blandt andet om følgende:

- *Tag hyrderollen på jer!* En prædikant kan vige tilbage fra den side ved tjenesten, som handler om at være hyrde. Men hvis det er vores opgave, så er den bibelske formaning, at vi skal tage den på os. Ikke af tvang, men frivilligt.

- *Hos jer!* Hyrde kan man ikke være for alle, det skyldes ikke mindst omsorgens dimension. Derfor siger Peter: Vær hyrder for Guds hjord hos jer. Hyrdeforpligtelsen har sin begrænsning – og skal have det, hvis den skal give mening.
- *Misbrug ikke magten.* Hyrderollen kan give prædikanten særlige muligheder for at udnytte andre og udnytte situationen til egen fordel. Det kan ske både som noget bevidst, og ubevidst i en magtstruktur og -tænkning som er fremmed for NT: "Gør jer ikke til herskere over dem, I har ansvar for."¹⁷ Det er bemærkelsesværdigt, at der stort set ikke knyttes autoritets- og myndighedsord til hyrdebilledet, men tværtimod mange omsorgsord. Hyrdebilledet svarer i dette til Paulus' ord: "Vi er ikke herrer over jeres tro, men medarbejdere på jeres glæde."¹⁸
- *Vær forbilleder.* Som gode hyrder skal vi som prædikanter selv leve det liv og gå den vej, som vi udpeger for andre. Det skal ikke kun være sådan, at vores ord leder til en sundt liv med Jesus, vores liv skal pege i samme retning.
- *Hyrden over alle hyrder.* Peter sætter vores opgave som hyrde ind i et større perspektiv ved at sige: "Når hyrden over alle hyrder åbenbares, skal I få herlighedens uvisnelige sejrskrans."¹⁹ Hyrdeaspektet ved prædikanttjenester er at forstå, som små hyrdedrenge den egentlige hyrde har med sig ude ved sine får.

De går ham lidt til hånde, løber et ærinde for han, men det er hele tiden ham, der er den egentlige hyrde, som tager ansvar og har situationen under kontrol.

Johannesevangeliet 21,15-18: Ny begyndelse

Efter sit ydmygende nederlag i ypperstepræstens gård skærtorsdag aften indsættes Peter igen i sin tjeneste som Jesu apostel. Jesus fremhæver tre gange, at det er til hyrde i Jesu menighed, Peter genindsættes: "Vogt mine lam!", "Vær hyrde for mine får!", "Vogt mine får!".

Det er en vigtig beretning af flere grunde, blandt andet fordi den handler om en hyrde, som svigter, men får en ny begyndelse. To forhold, mener jeg, er væsentlige at tage med sig, når vi tænker på betydningen for forkynder-hyrder:

- *En ny begyndelse er mulig efter et fald.* Det sker, at hyrder svigter i små og store forhold, offentligt eller skjult. For Peters vedkommende var det stort og offentligt. Men Jesus genindsætter Peter og viser dermed, at det er muligt at få en ny begyndelse.²⁰
- *Der skal gøres op.* Forudsætningen for en ny begyndelse er, at sagen bliver gjort op. Ikke først og fremmest med menigheden og menighedens ledelse, men med Jesus selv. Dette opgør vil ofte være ydmygende, men uden opgør er der ikke basis for genindsættelse.

For alle forkyndere gælder, at vi fra tid til anden har brug for en ny begyndelse. Måske ikke efter et fald, som kræver et særligt opgør, men slet og ret fordi det kun er de færreste af os – om nogen! – som lever i et konstant sundt forhold til Jesus. Hyrder har brug for nye begyndelser, og nye begyndelser er mulige for hyrder – ikke kun for deres tilhørere.

Prædikanten som hyrde

Der bruges i Bibelen forskellige billeder på prædikanter, som hver især er et studium værd. Det gælder for eksempel prædikanten som herold, forvalter, vidne, tjener mv.²¹ I denne artikel har jeg fokuseret på prædikanten som hyrde og forsøgt at finde frem til det bibelske indhold i netop dette aspekt. Vi kan sammenfatte de væsentligste aspekter ved hyrderollen i fem punkter:

- *Omsorg.* Prædikanten vil det godt for sine tilhørere. Omsorgen udvises gennem Guds ord, som formidles som åndelig hjælp i tilhørernes forskellige livssituationer. Hyrderollen indebærer en særlig opmærksomhed på dem, der på en eller anden måde er svage i forsamlingen. Der er noget moderligt ved denne side af hyrden.²²
- *Opbyggelse.* Prædikanten formidler som hyrde Guds ord i alle livssituationer for at tilhørerne skal knyttes tættere til Jesus Kristus. Forkyndelsen sigter på tilhørernes tro og vækst i tro, liv og erkendelse af Guds virkelighed.
- *Ansvar.* Prædikanten skal tage lederrollen på sig. Ikke autoritært som en hersker, der har magten over folk, men med en omsorgsfuld ansvarlighed.
- *Forbillede.* Prædikanten skal som hyrde lede ikke bare gennem sine ord, men også ved selv at leve det liv, som han forkynder for andre. Hyrden går foran. Han viser vejen hen til Jesus og ud fra Jesus i tjeneste ved selv at gå der først.
- *Ny begyndelse.* Prædikanten er som hyrde selv et skrøbeligt menneske, som kan falde og lide nederlag både i sit liv og i sin tjeneste. I den situation indebærer det muligheden for en ny begyndelse hos Jesus. Ham, som er hyrden over alle hyrder. ➤

Henrik Nymann Eriksen f. 1965
Cand.teol. 1993. Forstander på LMH.
Tidl. generalsekretær i KFS.

-
- 1 1 Kor 9,7 bruger tre billeder på omrejsende apostle: soldaten, vinbonden og hyrden.
- 2 1 Mos 48,15; 49,24f. Sl 23; 80,2. Es 40,11. Jer 31,20. Ez 34,11-16.
- 3 Sl 23,4.
- 4 4 Mos 27,17. 1 Kong 22,17. Zak 10,2 jf. Matt 9,36.
- 5 Es 56,11; 63,10-11. Jer 2,8; 10,21; 22,22; 23,1; 25,34-37; 50,6. Ez 34,1-5. Zak 10,3
- 6 Ordsp 10,21. Præd 12,11. Jer 3,15; 23,4.
- 7 Ez 34,23. Zak 13,7.
- 8 Matt 25,32; 26,31. Luk 15,3-7. Joh 10,1-16.27-28. Endvidere omtales Jesus som hyrde enkelte gange i brevene: Hebr 13,20. 1 Pet 2,25; 5,4.
- 9 Luk 15,3-7.
- 10 Joh 10,1-19.
- 11 Joh 10,6.
- 12 I omtalen af tjenestedelingen mellem mænd og kvinder i menigheden nævnes "hyrde og lærer" ofte under ét, som om alle hyrder også er lærere. Men for mig at se er hyrdebilledet ikke bundet til lærertjenesten. Lærertjenesten har et hyrdeelement i sig, og fordi traditionen har sat lighedstegn mellem præst og hyrde, har vi vænnet os til at forstå hyrdebilledet som noget, der eksklusivt er forbeholdt lærertjenesten. Det tror jeg er en indsnævring af hyrdebilledet, som tværtimod er et aspekt ved en række forskellige ledertjenester.
- 13 1 Tim 5,17.
- 14 1 Tim 4,16.
- 15 ApG 20,31.
- 16 ApG 20,32.
- 17 1 Pet 5,3.
- 18 2 Kor 1,24.
- 19 1 Pet 5,4.
- 20 Alle berettigede overvejelser om en tid med karantæne og problemer med signaleffekt kan være yderst fornuftige og yderst relevante, men de ændrer ikke ved det grundlæggende forhold, at det er muligt for en kristen leder at få en ny begyndelse efter et fald.
- 21 En givende bog i den sammenhæng er John Stott: The Preachers Portrait. Eerdmans 1987.
- 22 Jf. 1 Thess 2,7: ...som en mor tager sig af sine børn.

Her bringes første del af Bertil Anderssons spændende artikel om lidelsestemaet hos Lina Sandell. Anden del bringes i Budskabet nr. 2/2009.

Lidelsen i Lina Sandells digtning. Del 1

Herren gav, Herren tog

AF BERTIL ANDERSSON. OVERSAT AF FRIDA SKADE

.....

Kristne sange/salmer kan bære budskabet længere ud til mennesker og dybere ind i hjerterne end forkyndelsen. Det var det, en spansk munk mente, da han sagde, at Luther havde dræbt flere sjæle med sine salmer end med sine skrifter.

I hvert fald formes menneskers teologi af den sang- og salmeskat, som aktivt bruges i deres miljø. Dette gælder også de sange, der er skrevet af Lina Sandell (1832-1903). Mange har vidnet om, hvordan hendes omsorgs- og tryghedssange, især *Ingen er så tryk i fare*, var med til at forme gudsbilledet hos dem, da de var børn. Det er også min erfaring.

Gennem andre sange har hun formidlet både indsigt i og glæde over selve evangeliet og budskabet om og betydningen af Kristi

kors. Også det kan mange vidne om. Det er mere end 100 år siden Lina Sandell døde, men hendes sange bruges stadigvæk hyppigt både i Norge, Sverige og Danmark. I den svenske folkekirke synges de mange steder regelmæssigt ved både dåbs- og begravelsesgudstjenester. Derfor findes hendes formuleringer faktisk i mange svenskeres bevidsthed. Hvert år bliver ca. 65.000 børn døbt i Svenska Kyrkan, og næsten altid synges *Ingen er så tryk i fare*. Det faktum at Lina Sandells sange ofte bruges ved begravelser, gør vort tema særlig aktuelt.

Når vi rammes af sygdom og sorg, stiller vi måske spørgsmålet, om lidelsen er efter Guds vilje, eller om det er en ond magt, som har ansvaret. I denne artikel vil vi netop undersøge, hvordan Lina Sandell fremstiller og tolker Guds rolle i menneskets lidelse.

Som baggrund vil vi skitsere et billede af Lina Sandells historie, >

Ingen er så tryk i fare; Tryghedssalmerne er populære blandt mange, som sjældent går i kirke.

de åndelige impulser hun mødte gennem livet, og spændvidden i hendes sangproduktion. Hovedsagelig vil vi behandle spørgsmålet ved at se på et udvalg af hendes sange, men også ved hjælp af dagbogsnotater og private breve.

Selv om Lina Sandells livshistorie fungerer som tolkningsbaggrund, betragter vi hendes sangproduktion som en helhed. I konklusionen vil vi sammenfatte det, vi er kommet frem til og se inden for hvilken teologisk referenceramme, det er naturligt at placere Lina Sandell.

Lina Sandells livshistorie

Lina Sandell blev født den 3. oktober 1832. Hun voksede op sammen med fire søskende hos sine forældre i præstegården i Fröderyd, Småland. Hendes fulde navn var Carolina Wilhelmina, opkaldt efter sin nylig afdøde bror Carl Wilhelm. Under opvæksten var Lina ofte syg og sengeliggende. Det hindrede delvist hendes skolegang og derfor blev det i stedet for hendes far, provst Jonas Sandell, der tog sig af hendes undervisning. Trods sin svaghed tørstede Lina efter at lære og hun havde sin egen læseplads i faderens kontor. Lina tilegnede sig kundskaber i tysk og engelsk, og delvist også i fransk, latin og græsk. Dette blev til stor hjælp for hende, da hun senere arbejdede som redaktør og oversætter.

I tolvårsalderen var Lina i en lang periode meget syg på grund af tyfus og hendes nærmeste frygtede for, at hun ville dø. Da hun en dag læste Luthers udlægning af teksten om Jairus' datter, oplevede hun, at kræfterne vendte tilbage. Hun var overbevist om, at Jesus havde helbredt hende. I denne lange sygdomsperiode begyndte Lina at digte sange. Selvom hun oplevede at blive helbredt fra tyfusen, havde hun hele sit liv et svagt helbred.

Sandell-familien oplevede megen sorg og mange dødsfald i

1850'erne. For Lina var det allersværeste at miste sin kære far i sommeren 1858. Hun var sammen med ham på en rejse til Göteborg og hun blev øjenvidne til, at han faldt overbord fra båden (på Vättern) og druknede. Linas sorgarbejde åbnede hendes poetiske åre og hun oplevede en meget frugtbar periode som forfatter efter denne tragedie. I foråret 1859 døde en søster og i eftersommeren 1860 døde også hendes mor. Disse tildragelser blev afslutningen på et kapitel i hendes liv og samtidig startskuddet til et nyt.

I 1861 fik hun et kald til at arbejde redaktionelt og litterært for Evangeliska Fosterlandsstiftelsen og hun flyttede til Stockholm. Der blev hun engageret i forlagsvirksomhed for sine egne og andres produktioner. Efter flere års betænkningstid giftede hun sig – i 1867, 35 år gammel – med grosserer og lægprædikant Oscar Berg. Året efter fødte hun et dødfødt barn og ægteparret fik ikke flere børn. Oscar og Lina blev i 1869 kaldet til at rejse ud som missionærer, men Lina var stærkt i tvivl og meget lettet, da det ikke blev til noget. Oscar var syg i lang tid i 1890'erne og magtede ikke at drive sin forretning på forsvarlig vis. Som følge heraf gik han konkurs og måtte to måneder i fængsel på grund af uorden i bogføringen. Det var tunge dage for dem begge, især fordi også mange af deres venner vendte dem ryggen.

Efter 40 års forlagsvirksomhed var Lina meget udslidt og da en kraftig influenza nedbrød hendes allerede skrøbelige helbred, gik det mod enden. Hun døde den 27. juli 1903.

Åndelige impulser

Jonas Sandell:

Lina tilbragte megen tid sammen med sin far og gennem hans undervisning og sjælesorg, som Lina ofte lyttede til, blev hendes åndelige liv formet og modnet. "Hun voksede snarere op i sin fars

Bertil Andersson f.1974

Master i teologi ved Fjellhaug Misjonshøgskole 2007.

Missionær i Mongoliet.

Ordineret præst i Missionsprovinserne, Sverige.

arbejdsværelse end i sin mors køkken”, er der blevet sagt. Hendes fars åndelige baggrund blev til inspiration for hendes sangproduktion. Den person, som havde betydet mest for Jonas Sandells omvendelse, var Peter Sellergren, præst i Hälleberg, Småland. Gennem Sellergren mødte Sandell Hallepietismen og herrnhutismen. Herefter fik han hovedsagelig sine åndelige impulser fra Francke, Spener, Arndt og Pontoppidan. I en del af Linas breve og digtning mærkes det, at hun delvis er blevet influeret af herrnhutismens brudemystik og vægtlægningen på Kristi sår og blod.

C. O. Rosenius:

I Linas hjem fandtes der altid flere tidsskrifter, bl.a. "Pietisten" redigeret af Rosenius. Tidsskriftet blev grundlagt i 1842. Heraf kan vi se, at Lina kan have været påvirket af Rosenius allerede som teenager. Da hun kom til Stockholm som 29-årig, lyttede hun ofte til Rosenius to gange ugentligt og læste alt, hvad han skrev. Rosenius blev den prædikant, som Lina satte allerhøjest. Hun var ofte gæst i Rosenius' hjem, og hun stod ham meget nær. "Ingen kan synge om den frie nåde som Lina Sandell", sagde Rosenius. Lina afspejlede netop Rosenius' forkyndelse i sine sange og hun blev den ypperste repræsentant for den vækkelsesbevægelse, som kom til at bære Rosenius' navn. I sangbogen *Lover Herren* (1988), som blev udgivet af de lavkirkelige vækkelsesorganisationer i Sverige, er 149 af de 800 sange af Lina Sandell.

Spændvidde og målgruppe

Lina Sandell er nok mest kendt for sine vækkelsessange, samt trygheds- og omsorgssalmer, men det indebærer ikke, at hun er smalsporet, tværtimod har hendes sangproduktion en usædvanlig spændvidde. Vi finder sange, som gengiver vækkelsesråbet

(*Hvem banker så sagte i aftenens fred*), betydningen af Jesu forsoningsoffer på Golgata (f.eks. *Jesus for verden hengav sit liv, åbnede øjne Herre mig giv.*), troslivets kamp mod den iboende syndighed (*En liden stund hos Jesus*), om den daglige omvendelse (*Lever du, er Jesus blevet livets kilde for din tro*) og om rigdommen i Kristus (*O Jesus åbn du mit øje*). Videre synger Lina om Ordet og gudstjenesten (*Giv os end en nådestund o Jesus*), om det kristne livs centrale indhold (*Lev for Jesus*), om missionens plads i det kristne liv og om taknemmeligheden for Guds rige gaver og omsorg (*Jeg kan ikke tælle dem alle*). Desuden formidler hun håbet og længslen efter herligheden. Hun bruger flittigt bibelske udtryksformer og temaer. Det fører til, at den syngende får brugt Bibelens ord gennem sangen.

Som ovenfor nævnt er tryghedssalmerne populære blandt mange, som sjældent går i kirke. Det kan være på sin plads at spørge, om hun mente, at dagens kirkefremmede brugere skal finde trøst i hendes sange. For at belyse dette kan vi bruge sangen *Ingen er så tryk i fare*. I sit første udkast skriver Lina: "Ingen er så tryk i fare, som den troende lille skare". I anden version står der: "som den kristne lille skare". Lina ønskede at lægge vægt på "Guds børns tryghed" Det var hendes egen overskrift på sangen. Da sangen senere blev offentliggjort, gav redaktøren verset den mere almengyldige version, som vi kender i dag: "end Guds lille børneskare". Linas målgruppe var ikke børn generelt, men de som levede i barnekåret hos Gud. Dette er et vigtigt perspektiv, når vi går over til vort hovedtema.

Artiklen fortsættes i næste nummer af Budskabet.

Oprindeligt trykt i Fast Grunn nr. 3/2008.

Horisont;

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

En gammel og en ny vision

I Apostlenes Gerninger kapitel 16 kan vi læse, at Paulus fik et syn: "Der stod en mand fra Makedonien og bad ham: 'Kom over til Makedonien og hjælp os!'" (ApG 16,9), og derfor rejste han og hans ledsagere til Europa med evangeliet. Går vi næsten to tusind år frem i tiden, kan vi nævne to visioner, når det gælder mission.

Den gamle vision

På Sudanmissionens årsmøde 2008 fik organisationen et nyt navn og kom til at hedde: Mission Afrika. Sudanmissionen i Danmark blev oprettet i 1911 som den danske afdeling af de internationale forenede Sudanmissioner (på engelsk Sudan United Mission). Sudanmissionen fik tildelt Nigeria som arbejdsområde midt i det såkaldte Sudanbælte, som strækker sig tværs over Afrika syd for Sahara fra Senegal i vest til Kenya i øst. Sudanbæltet er betegnelsen for landene syd for Sahara, og Sudan betyder: "De sortes land". Formålet med Sudan United Mission var at skabe et netværk af missionsorganisationer som kunne bygge missionsstationer og kirker tværs over Afrika, inden området blev vundet for islam. Sudan United Mis-

sion var altså et netværkssamarbejde, hvor hvert enkelt land fik tildelt et område i Afrika, hvor de kunne arbejde. Mange missionærer både mænd og kvinder har gjort en meget stor arbejdsindsats under vanskelige forhold for at opfylde dette formål og bringe evangeliet til afrikanerne. Evangeliet blev forkyndt i Nigeria, der blev gjort meget for at hjælpe de syge, og mange kom til tro på Jesus Kristus. Mange nationale kirker blev grundlagt, og de har især i de sidste årtier oplevet en meget kraftig vækst. I dag findes der i Sudanbæltet mange levende kirker, der er ivrige efter at bringe evangeliet videre til deres medmennesker. Selv om der er mange millioner muslimer i Afrika, så blev Afrika syd for Sahara ikke et muslimsk område, men kristendommen står i dag stærkt på det Afrikanske kontinent, så denne gamle vision er for en stor del lykkedes.

Den nye vision

Den nye vision hedder: *Nordpå med evangeliet*. Det betyder, ifølge målsætningen for Mission Afrikas arbejde i Afrika og Danmark, at vi vil medvirke til, at evangeliet formidles til unåde folkeslag i og nord for Mission Afrikas (Sudanmissionens) nuværende arbejdsområder. Det er Mission

Afrikas langsigtede mål, at kristendommen med denne vision kan vende tilbage til dette urkristne område.

Denne vision blev diskuteret i grupper på årsmødet i Middelfart i august 2008. Jeg synes, det er godt at have en gennemtænkt plan for missionsarbejdet, og godt at drive mission blandt de unåde folkeslag i Nordafrika. Der er også perspektiver i at bringe evangeliet tilbage til de lande i Nordafrika som tidligere har været et kristent område, men som nu er et muslimsk område, og hvor der i dag bor mange millioner mennesker. Efter at jeg selv har været med i samtalen om denne plan og senere tænkt over den, står det klart for mig, at det vil kræve meget at være missionær i dette tørre og varme klima, og det er vel heller ikke ufarligt at bringe evangeliet til lande, hvor der findes mange radikale muslimer.

I forhold til den gamle vision er der den store forskel, at dengang var opgaven næsten udelukkende lagt på de hvide missionærers skuldre. I dag er der store og livskraftige kirker i Afrika, som kan gå med i denne opgave og sandsynligvis sende hovedparten af missionærerne. Men opgaven er stor og vanskelig, derfor er det godt, at menighederne både i Danmark

Forbavsende; Det er kun få kristne, som gør en aktiv indsats for at arbejde med deres parforhold.

og i Afrika arbejder sammen om at bringe evangeliet til Nordafrika. CHA

I Guds billede skabte han dem ...

I den første weekend i november underviste min mand, Niels Jørgen, og jeg på et Prep-kursus. Deltagerne var 8 par i alderen 24-53 år. Kun ét af parrene, som også hjalp til i forbindelse med kurset, kom fra kristen sammenhæng. Alle parrene gav fra begyndelsen udtryk for, at de så frem til at få redskaber, der kunne forbedre deres indbyrdes kommunikation.

I løbet af kursets 14 lektioner fokuseres der på parforholdet, de gode og positive oplevelser og de svære situationer, hvor vi går skævt af hinanden; ikke fordi det er det, vi vil, men fordi der er så mange faldgruber, så mange forhindringer, som vi falder i og over, og som ofte får kommunikationen til at gå i stykker – eller i stå. At få gang i kommunikationen – på en konstruktiv måde – er derfor ét af kursets vigtigste formål.

Som en hjælp til det introduceres undervejs en simpel tale-lytte teknik, som parrene derefter anvender som redskab

i den fortsatte kommunikation, og som underviserne og medhjælperne lytter med på. Vi kommenterer ikke indholdet, men giver respons på og hjælper parrene til at bruge teknikken.

Det er hårdt arbejde at være underviser en hel weekend, men at opleve parrene arbejde, og se og høre at de gradvist får gang i en positiv kommunikation, som påvirker hele deres måde at se og omgås hinanden på, det er noget af det mest livsbekræftende, man kan tænke sig.

Som kristne tror vi, at ægteskabet er Guds gode gave, og sammen er mand og kvinde (i hjem og menighed) det nærmeste vi på jorden kommer Guds billede – kærligheden. Vi er det, ikke i os selv, men fordi det er Guds vilje, og kærligheden mellem mand og kvinde i det kristne ægteskab er et mægtigt vidnesbyrd i et samfund, hvor næsten halvdelen af alle ægteskaber ender med skilsmisse.

Også kristne ægtepar bliver skilt, mens andre holder sammen på trods af, at det ser ud, som om kærligheden næsten er uddød mellem dem. Alligevel er det forbavsende få kristne, som gør en aktiv indsats for at arbejde med deres parforhold. I stedet bliver det måske børnene, arbejdet eller menigheden, man bruger

tid og kræfter på. Det er gode og vigtige områder, der ikke skal tilsidesættes, men det må ikke blive livsindholdet for én eller begge ægtefæller. Hvis det bliver det – så vi lever sammen som gift, men enlige – misbruger vi muligheden for at være det kærlighedsvidnesbyrd, Gud har skabt os til at være og blive.

Nogle har måske naturlige anlæg for samlivet, men som regel er det ikke noget, der kommer af sig selv. På samme måde, som forholdet mellem Gud og menneske er afhængigt af, at vi bruger tid sammen og taler og lytter til hinanden, på samme måde er ægteskabet afhængigt af tid til samvær – og en kommunikation, hvor vi både kan tale og lytte. Hvor vi er nysgerrige efter at lære mere om hinanden og villige til at acceptere og leve med det, vi måske ikke forstår. Hvor der er tilgivelse og tillid.

Når så mange par, der ikke har Gud som den tredje dimension i parforholdet, er åbne omkring de vanskeligheder, de har, og er villige til at arbejde hårdt for at bevare og styrke deres indbyrdes forhold og oplever fornyelse igennem det, hvor meget mere bør det så ikke være et mål og en opgave for kristne ægtepar?

AF MADSVESTERGAARD JENSEN

Et er nødvendigt

Hans Erik Nissen
LogosMedia 2008
382 sider, kr. 298,-

Andagtsbogen *Et er nødvendigt* er netop udkommet i 2. udgave. Forskellen i forhold til første udgave er, at det nu er den danske 1992-oversættelse af Bibelen, der anvendes.

Man må sige, at titlen for andagtsbogen er ret forpligtende: *Et er nødvendigt* henviser til Jesu ord til Martha i Lukasevangeliet 10. Heldigvis har man her ikke valgt at følge 1992-oversættelsen, hvor det hedder "ét er fornødent"!

Andagtsbogen lever heldigvis op til titlen. Igen og igen peges der hen på Jesus. Ikke bare som ham hvorfra al kristendom begynder. Men også den personlige Jesus, som hver dag giver os syndernes forladelse og fornyer troen. Der tales klart om Guds ønsker og vilje for os mennesker. I de korte sætninger bliver det klart, at jeg ikke kender mit eget bedste. Det er irriterende og skræmmende at genkende dele af sig selv, men også glædeligt at se

sig selv i Jesus.

Målgruppen for andagtsbogen må siges at være kristne som ikke-kristne, der har lyttet til kristen forkyndelse, typisk i kirke og missionshus. For eksempel antages det i stykket den 26. juni, at man i forlængelse af talen om opstandelsen ved, hvem "enkens søn" og Lazarus er, uden skrifthenvielse (beretningerne findes i Luk 7,11 ff og Joh 11). Andagtsstykkerne er ikke umulige at få noget ud af uden et stort kendskab til Bibelen. Men noget vil forekomme sværere tilgængeligt eller internt. For målgruppen vil det derimod blot virke naturligt og direkte. Andagterne har et klart sjælesørgerisk og personligt sigte. Ofte står der "du", "dig" osv. Man fornemmer, at det, der skrives, ikke er ligegyldigt. Og når det træffer læseren hjemme, er det nemmere at tage ordene til sig som sine. Hvis man derimod ofte oplever, at det skrevne ikke passer på én selv og de erfaringer, man har, er faren, at man skubber hele budskabet fra sig, som om det ikke havde noget at sige én; at man føler sig fremmedgjort. For eksempel hedder det i stykket til 1. maj: "[Herren fører dig] ved at tage dig til side. Før mærkede du andres velvilje og beundring, men det gør du ikke mere. Nu

Om andagterne; De har et klart sjælesørgerisk og personligt sigte.

har du skuffet dem ...“ Her er det altså vigtigt, at man læser det som skrevet til den enkeltes hjerte i en bestemt situation. Dette er særligt vigtigt, når det gælder beskrivelsen af erfaringen af Gud. Man må ikke i alle tilfældene læse passagerne som beskrivelser af, hvordan det altid opleves at være kristen.

Nogle stykker vil træffe én mere hjemme end andre. Hele vejen følger dog Guds klare og almindelige ord til alle, som altid vil gælde enhver. Dette er en styrke.

Jeg vil gerne anbefale andagtsbogen som morgenandagtsbog. De korte og tydelige ord om Jesus skærer gennem morgentågerne. Hvis bare man kan huske ét af dem, vil man ofte have nok til at kaste Guds lys ind over en hel dag.

Ændringerne af førsteudgaven er meget små. Udgangspunktet har tydeligvis været så vidt muligt at fastholde ordlyden. De fleste gange er det intet problem. En del steder ledes man i løbet af stykket langsomt over i en sprogbrug, der svarer til den tidligere oversættelse. Det vil en opmærksom læser, der er fortrolig med den tidligere oversættelse, kunne se. Heldigvis går det oftest godt. Enkelte steder har det derimod en uheldig virkning. For eksempel den 22. november: Her indeholder sidste

sætning i stykket en gengivelse af den ældre oversættelse. I førsteudgaven fremstår det som en konklusion på et ældre dansk. I anden udgave som en uforståelig, løs sætning!

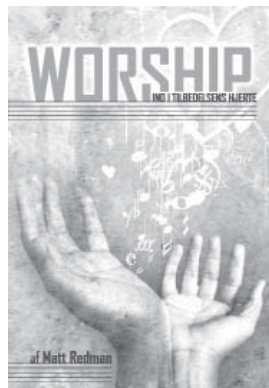
I få tilfælde er det vurderet nødvendigt at angive en alternativ oversættelsesmulighed. Det optimale havde selvfølgelig været, hvis stykket var blevet genskrevet, hvor dette kunne gøres med tilsvarende indhold. Men det fungerer trods alt fint. Måske burde alternative oversættelser have været angivet yderligere et par steder, for at undgå en tilstræbt harmonisering af bibelverset og andagtsstykket. Fx er “hakke og rakke” i 1992-oversættelsen blevet til “savlasav savlasav, kavlakav kavlakav”, en ringere oversættelse. Indholdet går fra en Gud der hakker på folket, til en Gud, der taler sort; og andagtsstykket bliver desto mere uklart, hvor det første budskab forsøges knyttet til den anden oversættelse.

Det er lidt ærgerligt, at man ikke har benyttet lejligheden til bare enkelte og små sproglige opdateringer. Ord som “svøbe” (pisk), “idel”, “fly”, og “Giver dig synden i vold” kunne godt trænge til det. Det er dog få steder, de optræder. Desuden er der et par svipsere. Blandt andet hvor 1900-tal-

let omtales som vores århundrede; og Ægypten i stedet for Egypten. Teknikaliteterne bør dog ikke skygge for budskabet: En tydelig tale om, at vi går til Helvede uden Jesus. At Jesus stadig frelser og rækker frelsen til alle. Og at Jesus vil os. At Gud har planer og retningslinier for vores liv. At han møder os gennem ordet i mørket og det uforståelige. At hans løfter også gælder dér. Og at målet er Himmelen, hvor vi skal prise Jesus. Det er et budskab, som vi trænger til. Det ene nødvendige.

Om bogen; Den udvider lovsangsbegrebet til det levede liv.

AF ALEX DAHL KARLSEN

Worship

Ind i tilbedelsens hjerte

Matt Redman

64 sider, kr. 98,-

Denne bog handler ikke om "tips til at vælge sange, akkordarrangementer eller til, hvordan man vælger og oplærer et band" (side 8).

Det er altså ingen 'how-to-do-it'-bog, men en bog der går bagom og vil sætte fokus på hjertet i tilbedelsen.

Bogens titel snyder lidt i forhold til indholdet, hvor fokus er på tilbederen, jf. originaltitlen, som oversat lyder: "Den uudslukkelige eller ukuelige tilbeder". Det er et

slags røntgenfotografi af tilbederen eller den kristne. Den er også et slags røntgenfotografi af det kristne liv og den kristne erfaring. Og dernæst, hvad det konkret betyder for forfatteren som lovsangsleder i en menighed.

Der er udtryk, jeg ikke er så begejstrede for, da risikoen er, at det bliver for meget navlepilleri i forhold til mig og mine motiver og hvad jeg skal gøre. Alligevel synes jeg dog, at det hovedindtryk, der står tilbage, peger i retning af en sund og en ransagende tilgang til det at stå foran andre, især når det drejer sig om det at stå i en højprofileret tjeneste, som det er at være en kendt lovsangsleder eller en del af et kristent band.

Det, der står tilbage for mig som læser, er, at bogen peger på, at jeg må være optaget af den korsfæstede Jesus. At han må få lov til at ransage mig og vise mig, som den synder jeg er, at en kristen møder modgang og ikke vader i succes og fremgang. At en kristen også eller måske netop dér kan føres ind i en optagethed af sin frelser og Jesu velsignelse. At en kristens modgang endog kan komme fra Herren, så han kan vokse, og jeg blive mindre. Dernæst, at en kristen ikke *optræder*, og det handler ikke om at blive set; man

synger, spiller eller tjener i det hele taget for *Herrens ansigt* og i Herrens helligdom, og at en kristen i sin tjeneste er optaget af sin lidende næste i verden og samtidig har himmelperspektivet.

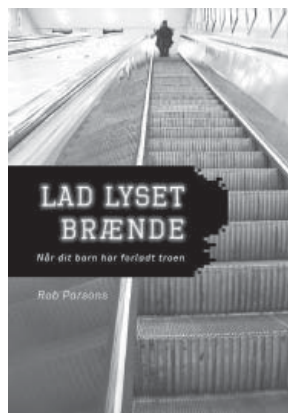
Bogen ønsker at pege hen på lovsangens *kilde*: Hvor og hvordan skabes ægte lovsang? Bogen har derfor noget at sige til mange af os: Ikke bare en masse at sige til ansvarlige for kor, lovsangsgrupper og bands, men også til møde- og gudstjenesteplanlæggere. Faktisk har den noget at sige til alle, der tror på Jesus, idet bogen udvider lovsangsbegrebet til det levede liv, hvordan vi med vores liv og ord herliggør Jesus.

Uden at bogen siger ret meget om lovsangstekster, er dens budskab dog helt klart, at en lovsang henter sit indhold fra Guds ord og skal herliggøre Jesus og hans frelsesværk. I forlængelse deraf, at lovsangsteksten også kan være mit vidnesbyrd om, hvad Gud har gjort for mig og mod mig. Dens budskab ligger også langt fra den tankegang, at lovsang og stemningen i sig selv skyldes Helligåndens virkning.

Tænk, hvis vi igen kunne begynde på den måde at leve med Jesus og tjene og synge om Jesus ...

Hvem er de fortabte? Det spørgsmål skal vi ikke blive for hurtigt færdige med.

AF FRIDA SKADE

Lad lyset brænde

Når dit barn har forladt troen

Rob Parsons

LogosMedia 2008

112 sider, kr. 148,-

Denne bog er en lille perle, skriver Gunnar Elstad som indledning til sit forord, og langt på vej kan jeg give ham ret.

Bogen formidler varme, kærlighed og forståelse ind i et forhold, som fylder mange forældre med sorg og smerte.

Bogen henvender sig først og fremmest til forældre, der har oplevet, at et barn eller måske flere har forladt troen, men den henvender sig absolut også til menigheden, og derfor kan vi alle få opmuntring og ikke mindst vejledning ved at læse den. Bogen indeholder ni kapitler, og efter hvert kapitel er der en bøn og et eller flere afsnit til eftertanke. Lignelsen om den – eller rettere – de fortabte sønner går som en rød tråd gennem hele bogen, og der gives mange forskellige vinkler på, hvad vi kan lære af denne lignelse. Vi advares som menighed mod at fordømme og udelukke de mennesker, der ikke kan eller vil leve op til vores standarder, og opfordres til selvransagelse: Hvem er de fortabte? Det spørgsmål skal vi ikke blive for hurtigt færdige med.

Vi vejledes som forældre til at vise ubetinget kærlighed, også når det er svært og det ligger os nærmere at kritisere, at så den gode sæd i vores børn helt fra de er små og ikke mindst til at huske på at perfekte forældre findes ikke. Forfatteren ønsker at vise os, at vi ikke må lade os binde i skyldfølelse, og han viser også vejen ud af den. Kapitlerne: "At dele i stedet for at dømme" og "Slip tilgivelsens kraft fri" er gode vejvisere i denne sag. De sidste

kapitler henvender sig meget til menigheden, hvor vi vejledes i, hvor vigtigt det er, at vi ikke gør det svært for den fortabte at vende hjem. Det er kapitler, der maner til selvransagelse.

I afsnittene til eftertanke er der nogle kerneord, som jeg synes egner sig til at hænge op på opslagstavlen, eller hvor man nu kigger med jævne mellemrum. Her er to eksempler:

Når Faderhuset er fyldt med fars kærlighed, da vil de fortabte komme hjem.

I kærlighedens tjeneste er det kun de sårede soldater, som kan tjene.

Når jeg indledningsvis sagde, at jeg langt på vej kan sige, at bogen er en lille perle, må jeg også nævne mine forbehold. Jeg synes, at bogen budskab er godt og tror, at den kan være til hjælp, opmuntring og vejledning. Man fornemmer gennem hele bogen forfatterens kærlighed og omsorg. Men der er uklare passager i bogen, hvor man sidder tilbage og tænker: Hvad er meningen her? Og der er også mange sproglige ting, der kunne være bedre.

ANDAGTER TIL DET NYE ÅR

532 sider (indb) – kr. 298,-

Gud taler

C. O. Rosenius

En forkortet og sprogligt moderniseret udgave af Husandagtsbogen. Resultatet er en klar og stærk forkyndelse af Guds dom og Guds nåde til frigørelse og nyt liv. Det er det bedste fra Rosenius' skrifter, der hermed foreligger for en ny generation af Rosenius-læsere.

400 sider (indb) – kr. 298,-

Han vækker mit øre

Egil Sjaastad

"Hver morgen vækker han mit øre, og jeg hører som en discipel." Profeten Esajas' ord er som et motto for denne andagtsbog. Den indeholder enkle og hverdagsnære betragtninger til hele året samt til særlige dage.

Forfatteren kommer rundt om mange facetter i kristenlivet. Stykkerne er korte og letforståelige men samtidig dybe og indholdsrige. Bogen henvender sig derfor til en bred målgruppe.

382 sider (indb) – kr. 298,-

Et er nødvendigt

Hans Erik Nissen

Hensigten med denne andagtsbog er ifølge forfatteren selv at forkynde et enkelt, klart og livgivende ord om Jesus.

At denne hensigt også bliver ført ud i livet, kan dens mange brugere gennem 20 år både i Danmark, Norge og Sverige bevidne.

Hermed foreligger en ny udgave, opdateret til den autoriserede bibeloversættelse fra 1992.

 Logos
media

Telefon 4820 7690
logosmedia@d1m.dk
www.logosmedia.dk

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet